

З О г о д и н и

ТОРА®

6-7/2022

STIHL

www.stihl.bg

ВИНАГИ ОТЛИЧНО ОБОРУД- ВАНИ

Не можете да избирате терена, на който ще работите, за разлика от оптималния за нуждите Ви инструмент. Тъй като добрият инструмент означава наполовина по-малко работа, STIHL Ви предлага богат асортимент инструменти и принадлежности за работа в гората и всичко необходимо за измерване и маркиране на дърветата в гората. Убедете се сами в първокласното качество на използваните за тях материали, добрата им изработка и конструкцията им за работа с минимално усилие.

WWW.STIHL.BG

STIHL

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:

Инж. Тони КРЪСТЕВ – директор на Дирекция „Горско стопанство“ в ИАГ

Членове:

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ – председател на Съюза на лесовъдите в България и декан на факултет „Стопанско управление“ в ЛТУ

Доц. д-р Евгени ЦАВКОВ – преподавател по дендрология в ЛТУ

Д-р инж. Георги ГОГУШЕВ – зам.-директор на Регионалната дирекция по горите – Благоевград

Д-р инж. Росен АНДРЕЕВ – експерт по ловно стопанство в Югозападното държавно предприятие

Инж. Росен РАЙЧЕВ – директор на Дирекция „Контрол по опазване на горските територии“ в ИАГ

Секретар:

Радка ЛЯХОВА – главен експерт в дирекция „Информационно-административни дейности“ в ИАГ

Главен редактор:

Светлана БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

Редакционен екип:

Женя СТОИЛОВА
редактор
zhenia.stoilova@gmail.com

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ
редактор
pavelpj@gmail.com

Ваня КИСЬОВА-ИЛИЕВА
технически редактор
vaniakisiova@abv.bg

Лили ШИВАРОВА
графичен дизайнер
shivarova_gora@abv.bg

Йордан ДАМЯНОВ
фоторепортер
jordan.damianov@abv.bg

Станислава КРУМОВА
старши счетоводител
tania_mit@abv.bg

Асен ЛЮБЕНОВ
куриер-снабдител
asenliubenov@gmail.com

Съдържание:

2 ЗАМ.-МИНИСТЪРЪТ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО ИНЖ. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ ПРЕД СП. „ГОРА“

Бъдещето на нашите гори е в ръцете на способни и морални лесовъди

5 ПРЕДСТАВЯМЕ РЕГИОНАЛНАТА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ – ПЛОВДИВ

Земята не остана пустиня, защото лесовъдите са тук

13 ПРОЦЕДУРАТА ЗА ЗАКУПУ- ВАНЕ НА ГОРСКИ ИМОТИ, СОБСТВЕНОСТ НА ФИЗИЧЕС- КИ ЛИЦА, ОТ ДЪРЖАВАТА

Пример за добра и устойчива административна практика

17 ЛОВНО СТОПАНСТВО

Обзор на състоянието на дивечовите запаси в България

20 МЕЖДУНАРОДНО ЛОВНО ИЗЛОЖЕНИЕ

„JAGD & HUND“ отбеляза 40-годишен юбилей

www.facebook.com/spisaniegora

22 ИДЕИ

„ДЪРВАЛ“: Работим за продуктивно, проспериращо и устойчиво бъдеще в горския сектор

24 ЕВРОПЕЙСКИ КОНГРЕС ПО ГОРСКА ПЕДАГОГИКА

България представи обучителната програма „В кухнята на климата“

25 70 ГОДИНИ СПЕЦИАЛНОСТ „ЛАНДШАФТНА АРХИТЕК- ТУРА“ В ЛЕСОТЕХНИЧЕС- КИЯ УНИВЕРСИТЕТ

Празнува професията, съчетала в себе си наука, изкуство и практика

27 УЧЕБНА ПРАКТИКА В ЛТУ

От Лом до гр. Сандански – срещи с природата на България през погледа на студента

29 ДПП „ПЕРСИНА“

Фестивал на къдроглавия пеликан – второ издание

32 ДПП „ВИТОША“

„Споделени игри“ на Витоша – планината е за всички

33 ЕВРОПЕЙСКА НАГРАДА

Проект „Натура 2000 – нови хоризонти“ с награда за България

35 ГОРСКА ПЕДАГОГИКА

забавна страничка за малки и пораснали деца

36 Ловният парк „Кричим“

пази уникалността си над един век

Рисунка на корицата: Мария-Мей Пенчева, 17 г., София

Адрес на редакцията

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 02 988 86 42
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg

Банка ДСК ЕАД,
гр. София, клон Стамболийски,
IBAN: BG97STSA93003104045001
BIC: STSABGSF

Годишен абонамент - 30 лв.
Отделен брой - 6 лв.

Печатни коли 5.
Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за
печат на 11.07.2022 г.
Индекс 20346.
Печат „Фатум“ ООД
ISSN 0861 - 7570

*Зам.-министърът на земеделието
инж. Валентин ЧАМБОВ пред сп. „Торб“*

Бъдещето на нашите гори е в ръцете на способни и морални лесовъди

– Инж. Чамбов, какво бъдеще очаква горите ни, според Вас?

– Бъдещето на горите ни е в ръцете на способни и морални лесовъди – лесовъдската колегия е тази, на която обществеността е поверила българската гора, и всички ние осъзнато носим отговорност за нейното запазване и подобряване на състоянието ѝ. Надявам се всички политици и хора, от които зависят решенията в горския сектор, да се осланят повече на нас, лесовъдите, при вземането на стратегическите решения и дори на мерките с краткосрочен характер, защото горската система е много чувствителна и всяко решение, което е прибързано и не е взето на базата на лесовъдската теория и практика, рефлектира негативно върху горите ни.

Горите в България изпълняват множество икономически, екологични и социални функции – всички заедно и поотделно те са с голямо значение за устойчивото развитие на страната. От една страна, те осигуряват заетост и препитание на много хора от планинските и селските райони и осигуряват суровинен ресурс за работата на много предприятия от дървообработващата и мебелна промишленост, а от друга – са основен фактор за формирането и поддържането на средата, в която живеем. Затова трябва да търсим разумния баланс между трите функции на горите, за да не се стига до даването или не на приоритет на някоя от тях. През последните години на европейско, а и на национално ниво, лесовъдите оставаме с усещането, че има стъпки за даване на приоритет на екологичните функции на горите. На ниво Европейски съюз бяха приети няколко важни политики и стратегически документи, които дават определяща роля на екологичните изисквания при управлението на сектор „Гори“, като успоредно с това му отреждат място, свързано с осигуряване на доставките на устойчиво стопанисвана и законно добита дървесина за производство на дървесни продукти и енергия. Най-важните политики и стратегически документи са Европейската зелена сделка, Стратегията на ЕС за горите и Стратегията на ЕС за биоло-

гично разнообразие, като последните две са с хоризонт до 2030 година. На национално ниво бяха приети Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и Планът за действие до 2030 година. В момента се работи по изготвянето на нова Стратегия за развитие на горския сектор до 2030 г., като впоследствие предстои актуализация на Стратегическия план за развитие на горския сектор в Р. България. При разработката и актуализацията на последните два стратегически документа не бива да се допуска доминираща роля на която и да е функция на гората за сметка на другите две.

– **Още в началото, след встъпването Ви в длъжност, започнахте и продължихте с интензивни срещи с представители на горския сектор. Какви основни изводи си направихте и какви основни проблеми дефинирахте?**

– На първо място се установи нуждата от нормативни промени – засега основно в Закона за горите и Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии – държавна и общинска собственост, и за ползването на дър-

весина и недървесни горски продукти, но също така и в Наредба № 8 за сечите в България, Наредба № 5 за строителството в горските територии без промяна на предназначението им и други. Около много от необходимите за промяна норми се обединихме и ще положим усилия реформите да се случат, докато за други от тях, като например съществуването на специални процедури за местни търговци, не можахме да постигнем консенсус и там ще продължим разговорите.

Друга тема, която бе предмет на дискусия, беше принципният въпрос за структурирането на административната и производствената част от горския сектор с основен акцент върху държавните гори. Единодушни сме, че мерки за подобряване на ситуацията са необходими, като е ясно, че на базата на добре изготвен функционален анализ политическото ръководство на Министерството на земеделието и на държавата ще може да вземе адекватно решение за бъдещото развитие в тази насока. Последните ни срещи с Министерството на финансите допълнително налагат мнението, че трябва да бъде търсен или нов подход за организация, или да бъдат доразвити сега

съществуващите модели на управление на българското горско стопанство с оглед изпълнението и на приети от страната ни европейски и международни ангажменти.

Като най-слабо звено в горскостопанската верига по време на тези срещи категорично се очерта дърводобивният процес. Поради липсата на работна ръка и подходящо техническо оборудване дърводобивните фирми не изпълняват ритмично и в срок задълженията си, което води до недостиг на дървесина, както за дървопреработвателните и мебелните предприятия, така и на дърва за огрев за населението. Тук мерките са крайно наложителни и неотложни, като те трябва да имат както нормативен, така и административен характер.

– На заседанието на Националния съвет по горите (НСГ), състояло се на 9 юни, бяха представени приоритетите на Министерството за горския сектор. Какви са те?

– На практика от така определените основни проблеми от проведените интензивни срещи с колегията и бранша идентифицирахме и приоритетите на МЗМ, които бяха обсъждани на първото заседание на новия Национален съвет по горите. Представихме 12 приоритета на Министерството на земеделието за осигуряване на максимална пазарна конкуренция при продажбите на дървесина от държавните горски територии, които основно бяха свързани с повишаване на публичността и прозрачността на механизмите за реализация на дървесина.

Не бе подмината и дълго обсъжданата тема за въвеждане на критерии за категоризация на фирмите, осъществяващи дейности в горските територии, като считам, че моментът за тяхното въвеждане е назрял.

Не на последно място трябва да приоритизираме и дейностите, свързани с обучение и допълнителна квалификация на служителите в регионалните дирекции по горите, държавните предприятия по Закона за горите и техните териториални поделения, което често е неглижирана тема и се повдига спорадично.

– Тъй като една от точките в дневния ред на заседанието на НСГ беше свързана с евентуалната отмяна на заповедта на служебния министър на земеделието и храните от 21 май 2021 г. за спиране на сечите в 30 % от горите с над 100-годишна възраст и на горите покрай реки, язовири и др.,

питаме докъде стигна решението на проблема?

– Тук визираме две различни заповеди от 2021 г., които както и предходните, които бяха отменени с тях, са изготвени по разпореждането на зам.-министъра, който е бил отговорен в този период за горския сектор. Заповедта РД 49-195/21.05.2021 г., регламентираща определени ограничения при ползването на дървесина около водни течения, язовири, езера и други водоизточници е невалидна поради изтичане на срока ѝ на действие – 31.12.2021 година. Обръщам внимание, че част от тези ограничения вече са намерили отражение в действащата нормативна уредба за нашия сектор, което, считам, че е и правилният подход за намиране на решения по казуси и теми от широк обществен интерес.

Заповед № РД 49-196/21.05.2021, изменена със Заповед № РД 49-398/16.09.2021 г., е все още в сила, като с нея се ограничава с 30 % предвиденото средногодишно ползване във високостъблените гори с възраст над 100 години. Наложеното ограничение не произтича от нормативни изисквания и лесовъдски правила, предвид което получихме редица становища от Лесотехническия университет, Института за гората – БАН, браншови организации и съюзи, с които се иска отмяна на заповедта като лесовъдски необоснована и наанасяща вреди на горския сектор и в трите основни функции на българските гори, включително екологичната.

След получаване на нови становища от Изпълнителната агенция по горите, научните горски организации и от всички, заинтересовани да предоставят такива становища страни, изготвихме доклад, с който запознахме детайлно министъра с наболелия казус. На база на тези становища съм предложил на министъра на земеделието да отмени заповедта, като същевременно създаде и постоянно действаща работна група, която да представя предложения на министрите на земеделието и на околната среда и водите по въпроси, касаещи горските екосистеми от съществено значение за околната среда в страната ни и със значителна важност за европейското горско богатство.

– Вресора, за който отговаряте, влиза дейността на държавните горски предприятия. Да очакваме ли някакви промени там, или какви нови насоки сте поставили пред тях?

– Както отбелязах по-горе, последните ни срещи с Министерството на

финансите налагат обмислянето и на допълнителни алтернативни варианти за контрола и управлението на българските гори. В тази връзка в процес на изготвяне е функционален анализ, на който да стъпим при подготовката от наша страна на варианти за управленски модели на горския сектор у нас, като не бива да отхвърляме и постигнатите успехи с извършените структурни промени през последните 15 – 16 г., без да забравяме и несполучливите решения.

– Какви точно действия за избягване на ограничителни и дискриминационни изисквания при провеждане на процедури за възлагане на дейностите и при продажбата на дървесина ще трябва да се предприемат от Министерството?

– Нормативната уредба и административните актове (заповеди за откриване на процедурите и придружаващата документация, както и общите условия, определени от МЗМ за това) създават известни предпоставки и възможности за въвеждане на субективни ограничителни и дискриминационни изисквания при провеждане на процедури за възлагане на дейностите и при продажбата на дървесина. В самата Наредба за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии – държавна и общинска собственост, и за ползването на дървесина и недървесни горски продукти (Наредбата) са разписани регламенти, свързани с даване на възможности за въвеждане на допълнителни изисквания за изпълнението на поръчката или за избор на потенциалния клиент при покупко-продажбата на дървесина – на сечища или от склад. Предвид многообразието на процедурите и спецификата на конкретните условия има възможност за въвеждане на специфични изисквания, които при недобросъвестно поведение от страна на възложителя да насочат към определен изпълнител или група изпълнители. В конкретните начини на реализация и процедури също са въведени ограничителни изисквания към изпълнителя, свързани с наличието на техническата и кадровата му обезпеченост, обема на постъпилата, преработената и експедирната дървесина, като посочените от него подизпълнители, които също трябва да отговарят на техническите и квалификационните изисквания за извършване на дейността, когато такива са определени в условията за провеждане на процедурата.

От страна на Министерството ще

упражняваме строг контрол с цел недопускане на субективни ограничителни и дискриминационни изисквания при провеждане на процедурите за възлагане на дейностите и при продажбата на дървесина от държавните горски територии. Мерките, насочени към повишаване на прозрачността и публичността, са тези, които ще възпрат сега съществуващите единични случаи на провеждане на опорочени процедури за реализация на дървесината.

– Проведохте и редица срещи с представителите на дървообработващата и мебелната промишленост и в това отношение какви мерки се набелязват за осигуряване на този бизнес със суровина?

– Като орган, на който е възложено управлението на горския сектор, и в ролята на най-голям собственик на гори на Министерството на земеделието се налага да бъде балансатор между интересите на всички заинтересовани страни в горския сектор – включително и на бизнеса, базиран на дървесината като суровина, от една страна, и от другата страна – местното население, ползващо дървесината за отопление. По време на тези работни срещи бяха изложени и дискутирани основни проблеми на бизнеса, като някои становища получихме писмено. Работим по няколко направления за преодоляване на тези проблеми. Част от тях са свързани с нормативни или административни мерки на национално ниво, а друга част са от организационен характер – на ниво държавно предприятие или негови териториални поделения. Тези, които са от организационен характер, на първо време са свързани със своевременното организиране и провеждане на достатъчно на брой процедури с цел предоставяне на цялата възможна дървесина, предвидена за ползване по горскостопански план. Ще направим анализ за възможното увеличаване на предлагането на дървесина чрез допълнително комплектоване на насаждения, предвидени за ползване в горскостопанските планове предвид факта, че обикновено всяка година остава неусвоен обем дървесина от обекти, оставащи като преходни за следващата година. Същото е добре да бъде компенсирано именно тази година поради създалата се ситуация на остър недостиг на суровина на пазара и изключително високите цени в момента, което считам ще внесе известно успокоение в донякъде изкуствено насаденото напрежение.

Надявам се, че в най-скоро време ще бъде отменена Заповед № РД 49-398/16.09.2021 г. на министъра на земе-

делието, храните и горите, ограничаваща с 30 % предвиденото средногодишно ползване във високостъблените гори с възраст над 100 г., което допълнително ще допринесе за облекчаване на недостига на суровини за българския бизнес, в който са заети десетки хиляди български граждани и осигуряващ сериозен брутен вътрешен продукт чрез ползване на местен и възобновяем източник на суровина.

В допълнение предвиждаме изготвяне на критерии за категоризиране на дърводобивните и дървопреработвателните фирми с цел по-правилното формиране на съответните обекти и пакети с дървесина и по-пълното им и своевременно усвояване. Критериите трябва да са достатъчно точни, ясни и добре обосновани, за да не създават условия и съмнения за ограничаване на конкуренцията, а и също да не внасят допълнителна тежест за бизнеса. Освен това, тъй като установихме, че най-слабото звено в горския сектор е дърводобивната дейност, ще търсим възможности за стимулиране и осигуряване на средства както за дърводобивните фирми, така и за създаване на „логистични звена“ към държавните горски предприятия за закупуване на техника с цел механизиране на дърводобивния процес, а също и за поддържане на горските пътища в добро състояние. Подобни възможности, макар и не в близък план, има и намеренията ни могат да се осъществят, било с кандидатстване по съответната интервенция от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, 2023 – 2027 г. (след влизането му в действие), било със средства от фонда на държавните предприятия „Инвестиции в горите“.

– Заявихте в редица интервюта, че незаконните посегателства върху горите са с трайно намаляване в сравнение с предходното десетилетие. Какви са констатациите и главните фактори за това? Подобрена работа на контролния орган по горите – ИАГ, ли е причината, или има и други?

– По принцип посегателствата върху горите се обуславят от множество фактори. Някои от тях са свързани с общата среда, в която живеем и в която се развива страната, в т.ч. култура, благосъстояние, отношение на населението към околната среда и конкретно към горите, а други – с конкретната дейност на държавните институции в тази посока. Не е тайна, че бяха положени много усилия да бъде овладян процесът, свързан с незаконните посегателства върху горите и дивеча, и определено можем

да се похвалим с конкретни резултати. Например данните от отчетния доклад на ИАГ сочат, че през последните няколко години констатираните нарушения намаляват, като конкретно през 2021 г. установените нарушения са 16 824, с 337 по-малко от 2020 година. Значително по-съществено е намаляването спрямо 2016 г., когато броят на констатираните нарушения е 23 191, което е спад с 6367 спрямо констатираните през 2021 година.

Определено може да се каже, че констатираните по-малко нарушения и спадът в установената незаконно добита дървесина се дължат на по-добрата работа на контролните органи на ИАГ и на държавните предприятия.

Разбира се, има и трайни проблеми като например трудностите при опазването на горските територии в близост до населени места с висока концентрация на социално слабо население и с високо ниво на безработица. Голямото количество незаети щатни бройки в РДГ и незадоволителното ниво на заплащане на горските инспектори влияе на качествено осъществяване на контролните дейности от служителите. Остават нерешени и проблемите при прилагането на Закона за опазване на селскостопанското имущество. Не е достатъчен контролът от страна на регистрираните лесовъди на частна практика, които не осъществяват пълноценно своите функции по контрол, разписани в ЗГ и подзаконовата нормативна уредба. Трябва да отбележа, че в много от общините няма обособени структури за стопанисване и опазване на горските територии, което пречат нормалното управление на общинските гори – те заемат 12 % от всички горски територии у нас. Липсата на бази за съхранение на задържаните вещи също е траен проблем, на който не сме намерили адекватно решение. Не на последно място отчитаме и недостатъчна ангажираност на собствениците на имоти (физически и юридически лица) за опазването и стопанисването на горите им. Определено е необходима още много работа в тази посока и съм сигурен, че ръководството на Министерството на земеделието и Изпълнителната агенция по горите ще направим всичко, което е по силите ни, да има видими резултати в тази насока. Повишаването на публичността и прозрачността на дейността ни, работата с подрастващите и със заинтересованите страни са едни от стъпките, които ще доведат до прекратяване на негативните изявления и натиска към стопаните на българските гори.

24.06.2022 г.

Земята не остана пустиня,

ЗАЩОТО ЛЕСОВЪДИТЕ СА ТУК

РДГ – Пловдив, в числа и факти

Основната част от териториите в обхвата на Регионалната дирекция попадат в област Пловдив и малка част от тях – в област Смолян.

На север териториалният обхват на РДГ граничи с Националния парк „Централен Балкан“, на изток – с Регионалните дирекции по горите в Стара Загора и Кърджали, на юг – с РДГ – Смолян, на запад – с РДГ – Пазарджик и София.

По-голямата част от горските територии в района на Дирекцията попадат в долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори, като само в най-южните части на областта и във високите части на Същинска Средна гора – в среднопланинския пояс на горите от бук и иглолистни.

Основните планински масиви в обхвата на Дирекцията са южните склонове на Стара планина (в района на общини Карлово и Сопот; средната част на Същинска Средна гора и западните части на Сърнена Средна гора (в общините Карлово, Хисаря и Брезово) и северните склонове на Западни Родопи (в общините Кричим, Перущица, Родопи, Куклен, Асеновград, Лъки и Първомай).

По-голямата част от горските комплекси в района на Западните Родопи се намира в дела Чернатица и в родопския дял Преспа.

Равнинните гори са в района на общините Калояново, Марица, Пловдив, Раковски, Съединение, Садово и Стамболийски.

Релефът е разнообразен – от чисто равнинен по поречията на реките Марица, Пясъчник и Стряма, нископланински – в Средна гора и Сърнена Средна

гора, и среднопланински – в района на Родопите. Най-високата точка – 2000 м н.в., е вр. Преспа, а най-ниската – 101 м н.в., долината на р. Марица при напускането ѝ на Пловдивска област.

Горските територии в района на РДГ – Пловдив, са 183 850 ха, а площите, които по смисъла на чл. 2 от Закона за горите са гори, но се намират в земеделски територии, са 15 508 хектара. Общата площ на териториите, обект на горско стопанство, са 199 358 хектара.

Управлението и стопанисването на държавните горски територии се извършва от 8 териториални подразделения на Южноцентралното държавно предприятие – Смолян, и от едно териториално подразделение на Югозападното държавно предприятие – Благоевград.

Представени са всички форми на собственост на горите, като най-голям дял има държавната – 152 208 ха (76.3 %).

Общият запас на горите в област Пловдив, независимо от вида собственост, обект на горско стопанство, възлиза на 34 719 619 м³ при среден годишен прираст от 615 000 м³ стояща маса.

Най-голяма площ заемат издънковите насаждения за превръщане в семенни – 39.74 %, следвани от иглолистните насаждения – 26.21 %, широколистните високоствъблени – 20.56 %, и нискоствъблените – 13.48 %.

Основни дървесни видове са широколистните: дъбове – 36 %, бук – 20 %, акация – 3 %, топола – 1 %, други – 13 %. Иглолистните видове са бял бор – 13 %, черен бор – 8 %, смърч – 4 %.

Инж. Мирослав ДИМИТРОВ – директор на Регионалната дирекция по горите – Пловдив:

Да се учим от миналото с поглед в бъдещето

Инж. Мирослав ДИМИТРОВ завършва ЛТУ, специалност „Горско стопанство“, магистърска степен, през 1999 година. Има редица следдипломни квалификации, специализации и обучения в ЛТУ и Института по публична администрация и е сертифициран одитор по FSC Forest Management assessor и FSC Chain of Custody (CoC) – NERCop.

Започва трудовата си дейност като лесничей в ДЛ – Смялян, а по-късно се премества на работа в ДЛ – Хисар. В периода 2001 – 2009 г. е експерт в РУГ – Пловдив. От 2009 до 2011 г. е директор на ДГС – Пловдив, през 2011 – 2013 г. е зам.-директор на РДГ – Пловдив, от 2013 до 2015 г. е директор на ДГС – Пловдив. От 2015 г. е назначен за директор на РДГ – Пловдив.

Като експерт в РУГ – Пловдив, активно участва в множество работни групи към централното горско управление за създаване на нормативна база за организацията, планирането и ползването в горските територии, както и в разработването на информационната система на ИАГ – раздел

„Отдаване на дървесина“.

С негово участие и под ръководството му като директор на ДГС – Пловдив, за пръв път в държавен горски разсадник започва производството на контейнерни фиданки за залесяване и на бързорастящи видове като пауловния. Член е на работната група, изготвила стратегията за развитие на горските разсадници на територията на ЮЦДП – Смолян. През 2013 г. става носител на регионалния приз „Лесовъд на годината“ за 2012 година.

Участва активно в дейностите по сертифициране на Държавните горски стопанства в Кости и Стара Загора, и в ДЛС „Росица“ – м. Лъгът, както и на групов сертификат на ДГС/ДЛС за област Пазарджик като сертифициран одитор по FSC. През 2017 г. по негово предложение се създава действащият и досега Регионален консултативен съвет по опазване на горите, дивеча и рибата за Пловдивска област с председател – областният управител.

Взема дейно участие в редица проекти на Европейския съюз като лектор.

Активно е участието му в организирането и провеждането на традиционните международни изложби „Природа, лов, риболов“ – Пловдив.

Като ръководител на РДГ – Пловдив, приема за лична отговорност организирането на образователни занимания с деца, на които те да научат повече за гората и професията на лесовъда. Инициирани са множество беседи, конкурси за детско творчество, както и съвместни символични залесявания.

– Инж. Димитров, горското дело в региона има богата история, като тази година се навършват 140 години от създаването на горската служба в Пловдивския край. Разкажете ни накратко историята му.

– Горското дело в Пловдивския регион е наистина с много богата история, подробно описана в книгата на дългогодишния служител в системата на горите инж. Георги Арнаудов – „Историята на горите и горското дело в Пловдивския край“. Тя започва със създаването през 1882 г. на първото горско управление в Източна Румелия. В последните години на XIX и началото на XX в. започва овладяването на стръмни и ерозирали планински терени със залесявания, в които се включва и населението на подложените на постоянни прииждания на поройните реки населени места. Гордост за лесовъдската колегия са мащабните залесявания, извършени от края на 50-те до нача-

лото на 80-те години на XX в., когато са създадени много горски култури не само в долини и опороеви площи от горския фонд, а и в пустеещи селскостопански необработваеми земи. Така до средата на 80-те години са залесени 550 000 дка, които са живият паметник, сътворен от поколения български лесовъди, завещали на поколенията, идващи след тях, да се грижат и да пазят създаденото.

Огромна е плеядата лесовъди, дали своя принос в опазването и обогатяването на зеленото богатство на нашия край. Главната им цел е била създаване на устойчиви гори за идните поколения. На сегашните стопани на гората задачата е увеличаване и опазване на горските ресурси на региона с поглед в бъдещето.

По случай 125-годишнината от началото на организираното горско дело в Пловдивския край през 2007 г. при откриването на новата сграда на Регионалната дирекция в дендрариума на РДГ е поставена плоча и

капсула със завещание към потомците, а през 2012 г. в градинката на жилищния район „Тракия“ паметта за 130-годишнината също е увековечена с мемориална плоча. Чествания за 140-годишнината сме планирали за 2023 година.

– Споменахте, че в миналото е извършено залесяване върху земеделски необработваеми земи. Какво става днес с тези гори?

– През последните две години след разяснителна кампания от наша страна се увеличиха заявленията за промяна на предназначението на залесени земеделски територии както от физически и юридически лица, така и от общини и държавни горски и ловни стопанства. Общо 444.4 ха са вече горска територия, като от тях 24.2 ха – собственост на физически и юридически лица, 415.2 ха – държавна, и 5 ха общинска собственост. Подготвят се за процедура за промяна на предназначението на земеделски в горски територии още 1454 ха, в т.ч. 1200 ха общинска и 254 ха държавна собственост.

– РДГ – Пловдив, е с район на дейност, който обхваща административната област Пловдив, т.е. много населени места и многобройно население.

Какви са предизвикателствата при осъществяване на контролната дейност?

– Пловдив е вторият по големина град в България. На територията на Регионалната дирекция по горите са 18 общини, 215 населени места с почти 700 000 жители. Това до известна степен определя динамична обстановка и изисква бърза и адекватна реакция от служителите на Дирекцията в контрола и превенцията на нарушенията. Изградено е много добро взаимодействие и сътрудничество между институциите – органите на МВР, Националната агенция за приходите, Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“, Районната прокуратура и неправителствения сектор. Всеки месец превантивно се извършват и съвместни проверки с ангажираните институции в районите с концентрация на посегателства върху горите, в резултат на които се наблюдава намаляване на нарушенията в горските територии. Общественият контрол, благодарение на разработените общодостъпни информационни системи от ИАГ и неправителствения сектор, подпомага работата на служителите по контрола. Смятаме, че достъпът на обществото до информация за дейностите в горите, който води до прозрачност на системата, е много голяма крачка към повишаване на имиджа на лесовъдската колегия.

Колективът на РДГ – Пловдив, с директора инж. Мирослав Димитров, зам.-директора инж. Антон Бамбалов и гл. счетоводител Тони Илиева

Представяме Регионалната дирекция по горите – Пловдив

Инж. Антон БАМБАЛОВ – заместник-директор

РДГ – Пловдив, осъществява контрол върху всички дейности, извършвани в горските територии на региона, с 21 експерти и горски инспектори. Горските инспектори са организирани в 6 екипа, оборудвани с автомобили, разпределени на цялата територия на областта. Обособени са 6 временни контролни горски пункта (ВКГП) на места със засилен трафик на дървесина.

През 2021 г. горските инспектори на Регионалната дирекция са извършили 17 677 проверки. Проверени са 2348 складове, цехове, борси за обла и фасонирана дървесина и обекти за търговия с дървени материали, 3052 обекта за добив на дървесина, 2979 превозни средства, от които 897 на 6-те ВКГП, 4567 ловци, 1750 риболовци и 2981 други физически лица и частни имоти. Съставени са 237 АУАН, като 230 от тях са по Закона за горите, 5 – по Закона за лова и опазване на дивеча, и 2 – по Закона за рибарството и аквакултурите. Задържани са 0.28 м³ фасонирана и 10.5 м³ обла строителна дървесина, 205 пр. м³ дърва за огрев, 2 коледни елхи, 10 МПС, 11 каруци, 6 бензиномоторни триона, 3 брадви и инструменти за дърводобив, един ловен уред, 2 въдици, 6 бр. едър и 3 бр. дребен дивеч, 13 кг дивечово месо и други.

През м.г. са издадени 388 наказателни постановления, с наложени глоби за 76 235 лв., имуществени санкции на стойност 6300 лв., обезщетения на стойност 3076 лв. и парична равностойност – 4794 лева. Влезли са в сила 344 наказателни постановления.

Обжалвани са 7 наказателни постановления, от които 5 са без решение и 2 са видоизменени. В Прокуратурата са изпратени 286 преписки, от които 15 са без решение, 268 са върнати за административно производство и по 3 са образувани досъдебни производства. Издадени присъди няма.

Считаме, че в системата на РДГ – Пловдив, е изградено добро взаимодействие и ползотворно сътрудничество между различни институции, имащи отношение към контролните и превантивните дейности. Извършени са 217 съвместни проверки с РУ на МВР, като са проверени 218 МПС, 155 обекта по чл. 206 от ЗГ, 70 сечища, 1431 ловци, 18 риболовци и 1106 физически лица и имоти. Съставени са общо 114 АУАН, от които 112 по ЗГ и 2 по ЗЛОД за съхранение и транспортиране на немаркирана дървесина без превозен билет (ПБ), за видеонаблюдение на обект по чл. 206 от ЗГ, неотговарящо на изискванията, неписани с срок ПБ и транспорт на дървесина с изтекъл ПБ, незаконно строителство в горски територии, транспорт на дървесина с нерегистрирано GPS устройство, пренасяне на убит дивеч и ловуване със забранени средства.

53 са проверките, проведени с НАП – Пловдив – на 82 обекта по чл. 206 от ЗГ, съставен е 1 АУАН по ЗГ за видеонаблюдение на обект по чл. 206 от ЗГ, неотговарящо на изискванията. За нанесени щети от кафява мечка са извършени 11 проверки с РИОСВ, Държавното горско стопанство и Общината в Карлово.

През 2021 г. са проверени 23 оператори и 34 търговци за спазване на Регламент (ЕС) № 995/2010 г. При контрола на ДГС/ДЛС е установено наличие на система за проследяване на сертифицирана продукция – дървесина, която излиза на пазара като FSC® сертифициран продукт. От проверените 5 вносители на дървесина и дървесни продукти, включени в обхвата на регламента, е констатирано, че е изготвена система за надлежна проверка. Останалите оператори спазват местното законодателство. Не са констатирани нарушения на Закона за

горите и регламента.

На място от горските инспектори са проверени и 87 сигнала, подадени на тел. 112, за незаконни сечи, транспортиране и съхраняване на дървесина, за пожари и други дейности в горите. На територията на РДГ – Пловдив, през м.г. са възникнали 37 горски пожара, с обща засегната площ 6296 дка, от тях 882 дка – от върхов пожар. Най-голям е делът (33 бр.) на пожарите, предизвикани от небрежност, по естествени причини и умишлените запалвания. Преобладаващата част са горските пожари, причинени от запалвания на сухи тревы в необработваеми земеделски земи през пролетта – март и април, и есента – септември и октомври. Тези запалвания се правят с цел почистване на сухата растителност и много често преминават в неконтролируемо горене, засягащо и други площи. Най-често срещаната причина и с най-тежки последици са пожарите, предизвикани от запалвания за подсигуряване на паша за домашния добитък. Друга част се пада на пожари, причинени от запалвания на стърнища. Извършителите на тези нарушения се установяват и доказват трудно и в повечето случаи остават ненаказани.

На територията на разсадник „Голямо Конарско шосе“ на ДГС – Пловдив, се намира площадка за задържани дървесина и вещи – предмет на нарушения, установени от горските инспектори на РДГ – Пловдив

Експертният екип на РДГ – Пловдив:

Зам.-директор инж. Антон Бамбалов (в средата) с главните експерти (от ляво надясно): инж. Боряна Балджиева – „Горска икономика“, инж. Магдален Гайдаджиев – старши горски инспектор, инж. Ваня Капушева – „Промени в горските територии“, инж. Александър Дюлгеров – „Стопанисване и ползване в горите“, инж. Валери Гачилов – „Залесяване и защита на горите“, и инж. Тодор Славчев – „Ловно и рибно стопанство“

Инж. Тодор СЛАВЧЕВ – главен експерт „Ловно и рибно стопанство“

На територията на РДГ – Пловдив, има три Държавни ловни стопанства, две от които са териториални поделения на ЮЦДП – Смолян, („Тракия“ и „Кормисош“) и едно на ЮЗДП – Благоевград, („Кричим“). На тях се дължи основният дял от организиран ловен туризъм в РДГ – Пловдив. Ловувалите по линия на ОЛТ на територията на РДГ български граждани са 502, а чуждестранните ловци – 128. Приходите от организиран ловен туризъм за 2021 г. са 831 211.54 лева.

Първите три най-добри трофея за 2021 г., оценени по СИС, са: благороден елен с 215.39 т., 191.51 т. и 190.26 т.; елен лопатар – 201.38 т., 182.39 т. и 180.74 т.; дива свиня – 128.41 т., 127.12 т. и 125.68 т.; муфлон – 215.7 т., 201.1 т. и 185.4 т.; сърна

– 132.7 т., 131.63 т. и 117.33 точки.

На територията на Дирекцията има 12 дивечовъдни участъка, част от които са отдадени за стопанисване на юридически лица. Предоставените ловностопански райони са 178, обединени в 8 сдружения с общо 11 576 ловци.

По данни от проведената пролетна таксация като цяло се наблюдава увеличаване на запасите от дивеч на територията на Регионалната дирекция.

От Регионалната комисия за оценка на ловни трофеи към РДГ – Пловдив, са извършени общо 112 оценки на ловни трофеи, добити при ловните излети през 2021 година.

През тази година са извършени 4567 проверки по ЗЛОД, като са съставени 12 АУАН с издадени 10 наказателни постановления.

Представяме Регионалната дирекция по горите – Пловдив

**Инж. Ваня КАПУШЕВА – главен експерт
„Протени в горските територии“**

Заедно със стопанисването и опазването на горите работата с подрастващите е най-ценната инвестиция за нас. Както и с гората, резултатът от нашата работа ще проличи след 15 – 20 години, когато днешните деца ще са активни граждани и надяваме се с отговорно отношение към гората и околната среда.

В последните няколко години инициативите на РДГ – Пловдив, свързани с горско образование за деца, излязоха от рамките на традиционната Седмица на гората. Все по-осезаемо се налага необходимостта от представяне на професията на лесовъда и изграждане на позитивния имидж.

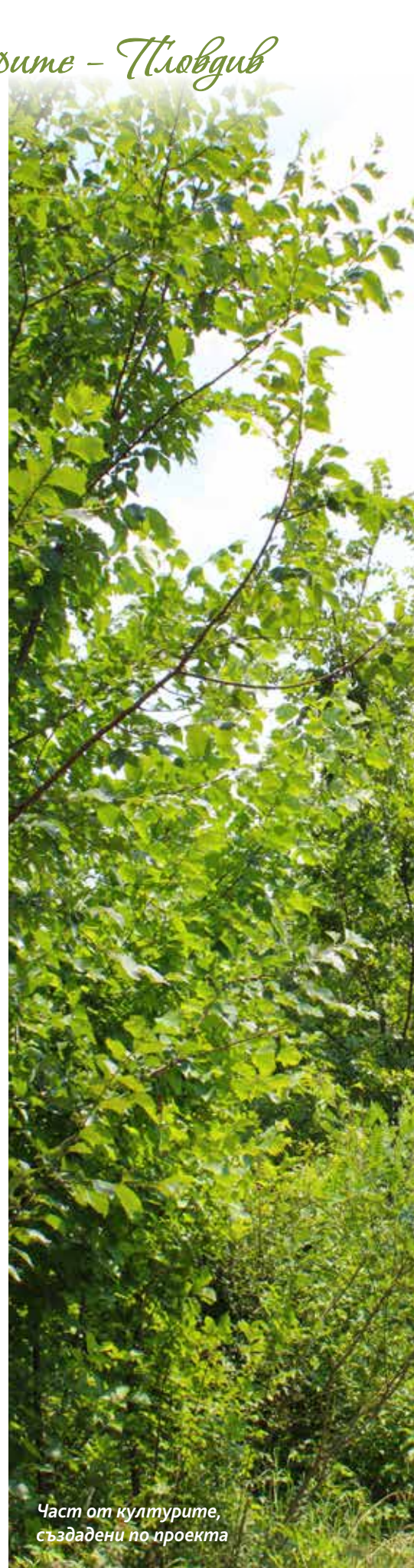
Тази година в рамките на международното изложение „Природа, лов и риболов“ Изпълнителната агенция по горите и ДПП „Витоша“ в партньорство с РДГ – Пловдив, представиха образователния проект „Горичка в количка“. Вече втора година заедно с Центъра за работа с деца към Спортен клуб „Тракия – САГ“ организираме в м. Копревките горски празник за деца от различни училища. Под формата на забавни игри разказваме на малчуганите за защитната роля на горите и грижите, които полагат лесовъдите, както и за необходимостта всички хора да пазят гората. След тези срещи няколко пловдивски училища изразиха желание да изне-

сем беседи в часовете на учениците. Имаме идея да превърнем в открита класна стая нашия дендрариум. Той е създаден през 2007 г. в двора на Дирекцията и от тогава всяка година се обогатява с нови дървесни видове. Сега могат да се видят около 20 широколистни и 10 иглолистни вида, което ще е много познавателно за децата.

Деца на Пловдив с радост се включиха в образователни игри, проведени от горските педагози на тазгодишното изложение „Природа, лов и риболов“

Част от културите, създадени по проекта

Да расте гората край с. Маноле

Синж. Александър Дюлгеров пътуваме към местността Мериц орман, намираща се край р. Марица, в землището на с. Маноле. Тук преди 7 години започва действието си проект „Възстановяване и опазване на алувиални гори от хабитат 91Е0 в защитените зони по „Натура 2000“ и моделни територии в България“. Инж. Дюлгеров е бил член на екипа, осъществил проекта. Инициативата за възстановяване на крайречни гори е на РДГ – Пловдив. Дирекцията е поканена като асоцииран бенефициент в изпълнението ѝ, проектът е подкрепен и от WWF – България. През 2014 г. е сключено споразумение за осъществяване на съвместна дейност между РДГ – Пловдив, и ЮЦДП – Смолян, но още в началния етап на документалната подготовка възникват проблеми със собствеността на проектите имоти, които не позволя-

ват той да бъде осъществен в държавните горски територии. Това не отказва участниците в проекта и след редица необходими процедури се стига до сключване на договора за сътрудничество между Регионалната дирекция и Община – Марица, върху чиято горска територия действието на проекта става възможно. Както споделя инж. Дюлгеров, кметът Димитър Иванов изцяло подкрепя проекта. Така се оформя обект с обща площ 128 дка в м. Мериц орман. Изпълнител на дейностите по проекта след конкурс става „Гей – Аква“ ЕООД.

Работата на терен започва през ноември 2015 г. – почиствена е площта в предвидените обекти и през февруари 2016 г. е извършено залесяване на 12.8 ха с дървесни видове, предвидени по технологични планове – черна топола, летен дъб, черна елша, полски ясен и полски бряст. Работата продължава успешно и през целия период като асоцииран бенефициент РДГ – Пловдив, в партньорство с WWF – България, поддържа непрекъсната комуникация, координация и отчет при изпълнението на всички предвидени по проекта дейности и мероприятия. През 2016 – 2018 г. е извършено попълване с черна топола и летен дъб в един от подотделите, където е установена голяма загуба от черна елша, извършвана е механична борба с инвазивния вид аморфа, отново попълване и отглеждане на горските култури. За предпазване на създадените култури от пожар е направена и поддържана минерализована ивица по периферията на обекта. При отглеждането на културите със 100 трудодни са участвали доброволци. През 2018 г. и на дечищата от Комплекса за социални услуги „Олга Скобелева“ в Пловдив е показано как се възстановяват крайречните гори, защото в Регионалната дирекция е застъпена много работата с подрастващи.

През есента на 2018 г. е проведена инвентаризация, при която е установен процент на прихващане общо

Инж. Александър Дюлгеров на обекта, в който е осъществен проектът за възстановяване на крайречните гори край с. Маноле

за площта – 73.37. През февруари 2019 г. във връзка с приключване на проекта е извършена съвместна проверка за цялостното изпълнение на дейностите по договора между възложителя – Община – Марица, изпълнителя – „Гей Аква“ ЕООД, асоциирания бенефициент – РДГ – Пловдив, координиращия бенефициент – ИАГ, и представителя на Европейската комисия по Програма LIFE +, която е приключила с висока оценка.

След като изминахме пътя до р. Марица през укрепналите вече насаждения, попитахме какво в близко бъдеще трябва да се направи за крайречната гора край с. Маноле.

„Най-важното е в идните години да се проведе последното отглеждане и да се полагат грижи за възстановените територии, което е указано в съответните точки от договора между институциите, а управлението на тези територии след приключване на проекта да бъде консервационно ориентирано“, ни отговори инж. Александър Дюлгеров.

Ние се радваме на това общественополезно дело на лесовъдите, допринесли за възстановяване на изгубените някога гори с мисъл за природата и хората, и пожелаваме добро бъдеще на крайречната гора до с. Маноле.

Представяме Регионалната дирекция по горите – Пловдив

Тачат своята история

Лесовъдите създават гори за хората. Тяхното творчество, усилията, грижите и имената им обаче не са отбелязани на указателни табели край живите зелени паметници – здравите горски масиви. Но лесовъдската колегия от Пловдивската регионална дирекция по горите знае своето „родословие“ и тачи своята история, отдавайки по този начин почит към предшествениците си. В разкошния дендрариум, обгърнал административната сграда на Регионалната дирекция,

2

1

който впрочем изисква много грижи и работа по поддържането му, през 2007 г. е поставена първата мемориална плоча. Тя отбелязва 125-годишнината от началото на организираното горско дело в Пловдивския край и съдържа капсула с послание към потомците, което да бъде отворено през 2057 г. (сн. 1). Продължавайки традицията и следвайки стремежа си за по-голяма откритост на дейността на Дирекцията пред обществото, през 2012 г. в градинка на жилищния район „Тра-

кия“ е поставена паметна плоча, посветена на 130 години от създаването на горската служба в региона (сн. 2). Тя е с много красиво послание и всеки посетител на градинката се спира да го прочете:

„Веднъж гората рекла:
Без мене земята остава
пустиня,
ручей бистри пресъхна
без мен,
птици отлитат
неде в небето,
въздухът свършва,
изчезва без мен,
човеко, пази ме, обичай
ме, грижи се за мен!“

Напоследък се разпространява мнение, подклаждано особено от различни страници в интернет пространството, че да си лесовъд в регионална дирекция по горите не е толкова добре. От една страна, кой обича контролните органи? А от друга – адекватно ли е заплащането на труда на експертния екип? Разделена по силата на закона по функциите си – контролна и стопанска, лесовъдската колегията не усеща онова единство, с което е била известна в миналото, и смята, че няма достатъчно престиж в обществото. Да оставим обаче настрана въпроса за това, че авторитетът не се дава, а се извоюва с действията, и да се концентрираме върху професионализма и добрите практики. Именно тях видяхме в работата на колектива на Регионалната дирекция по горите – Пловдив. Професионалното отношение личи в резултатите, които те имат в своята дейност, и тях се постаряхме да ви представим. Тя не е различна от дейността на колегията, работеща в другите регионални дирекции, но е белязана с много ентузиазъм и любов към делото, което върши, и с идеята, че винаги можеш да дадеш повече. Дано и държавата в най-скоро време да покаже отношението си към стоящите „на стража“ на горите.

Светлана БЪНЗАРОВА
Павел ПАВЛОВ
Снимки: Станислава КРУМОВА

Пример за добра и устойчива административна практика

Инж. Елена КРИЖАН-ВЕЛИЧКОВА – началник на отдел „Държавни горски предприятия“ в Дирекция „Търговски дружества и държавни предприятия“ на Министерството на земеделието, инж. Антонина КОСТОВА – държавен експерт в отдела

Целта на закупуването на горски територии, собственост на физически лица

През 2016 г. от страна на Министерството на земеделието е подета инициатива за закупуване на поземлени имоти в горски територии – собственост на физически лица, от държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите, имаща за цел комасиране (обединяване) на горските територии. Това е мярка за окрупняване на малки и разпокъсани имоти на частни собственици, които в повечето случаи нямат възможност или желание да полагат грижи за тях. С присъединяването на такива имоти към държавните гори се цели да се постигне подобряване на здравословното им състояние, по-ефективното им стопанисване и опазване от посегателства, пожари и други неблагоприятни въздействия. Ето защо предимство при закупуването имат горските имоти с малка площ, граничещи с държавни горски територии, и имоти, попадащи в горски територии със защитни или специални функции. В случая закупуването на горски имоти не е свързано задължително с бъдещи финансови ползи за държавните горски предприятия, още повече че направените от тях инвестиции се отнасят към природни ресурси с дълъг срок на възвръщаемост на капиталовложението.

Досега са проведени три подобни кампании – през 2016, 2020 и 2021 година. От 1 юни 2022 г. стартира прием на заявления от заинтересовани собственици в рамките на четвъртата поред кампания, който ще продължи до 15 септември 2022 година.

Правила за извършване на процедурата

Изкупуването на частни гори се извършва от 6-те държавни горски предприятия на конкурсен принцип, тъй като финансовият ресурс, с който те разполагат, е ограничен.

Условията и редът за закупуването на горски територии, собственост на физически лица, са регламентирани в подробно разписани правила, като за всяка от споменатите кампании правилата са

подобрявани в насока облекчаване на процедурата, намаляване на финансовата и административната тежест за гражданите и максимално оползотворяване на планираните за тази цел средства от държавните предприятия чрез закупуване на повече имоти и площи.

Правилата се публикуват на електронните страници на Министерството на земеделието и на шестте предприятия.

Новите моменти в правилата от 2022 г., засягащи собствениците на частни гори

1. Отпада изискването ценовите предложения да се подават в запечатан непрозрачен плик.
2. Въвежда се задължение за деклариране от собствениците, че няма да извършват ползване на дървесина от насажденията в предлаганите за закупуване имоти в периода от подаване на заявлението до сключване на сделка за покупко-продажба или до отпадане на имотите от класиране при първия, втория или третия етап на процедурата. В тази връзка се дава и възможност на държавното предприятие да откаже да закупи даден имот, ако се установи, че в периода след извършването на огледите от независими оценители и теренните проверки от представители на предприятието или на съответното териториално поделение има издадено позволително за сеч за имота и в него е извършено ползване на дървесина.
3. Имоти на един и същ собственик или едни и същи собственици, оценени с еднакъв брой точки, се допускат до класиране, без значение, че сумарната им площ надвишава 30 дка, при условие, че отговарят на изискванията на правилата.
4. Като критерий за наличие на обща граница на имотите с горски територии – държавна собственост (ДГТ), се допуска и линейна недървопроизводителна площ (горски автомобилен път или пресека), непосредствено отделяща имота от ДГТ.
5. При отказ от продажба на заявените от тях имоти собствениците се задължават да уведомят писмено съответното държавно предприятие не по-късно

от 14 дни от датата на получаване на поканата за сключване на сделка за покупко-продажба.

Най-важното, което собствениците трябва да знаят за конкурсната процедура

✓ Условията и редът за провеждане на конкурсната процедура са подробно разписани в правилата, ето защо е желателно собствениците да се запознаят обстойно с тях.

✓ Определени са служители от централните управления на предприятията, както и от държавните горски и ловни стопанства, които могат да консултират заинтересованите собственици относно попълването и подаването на изискуемите документи, тяхното разглеждане и класиране на различни етапи от процедурата. Имената на служителите и телефоните за контакт са обявени също на интернет страниците на държавните предприятия.

✓ На закупуване подлежат горски имоти, намиращи се в непосредствена близост до държавни горски територии, като максимално допустимата площ на отделен имот е 30 декара.

✓ Изкупуват се единствено цели имоти, а не идеални части от тях, като в случаите на съсобственост се изисква съгласието на всички собственици.

✓ Не се закупуват поземлени имоти в горски територии, които са:

- земеделски земи, придобили характеристиките на гора по смисъла на Закона за горите;

- били предмет на договор за замяна между държавата и физически и юридически лица;

- придобити в резултат на покупко-продажба или замяна през последните 3 години, считано към датата на стартиране на приема на документи.

✓ Заявленията могат да се подават на място в съответното държавно предприятие или в държавното горско/ловно стопанство по местонахождение на имотите, по пощата или по куриер.

✓ Закупуването на имотите се осъществява на цени, предложени от техните собственици. За улеснение и ориентир на интернет страниците на предприятията е оповестена информация за еди-

Процедурата за закупуване на горски имоти, собственост на

ничните цени на един декар, на които са закупени имоти при предходни процедури. Информацията съдържа номер на поземления имот, площ, община и землище по местонахождение на имота, вид на горите, стопански клас, тип месторастение и цената на един декар. Трябва да се има предвид, че всеки отделен имот има своите специфични таксационни характеристики, като определящо значение при дефиниране на цената на даден имот имат стойността на земята (типът на месторастенето) и стойността на насаждението.

✓ Продажбата на имота е доброволен акт. Поканата за сключване на договор за покупко-продажба и заявената от собственика цена не го обвързват непременно със сделка. В случай, че собственикът прецени, че е подценил съществено стойността на собствения си имот, той може да се откаже от сделката. При отказ от продажбата на имота, независимо каква е причината за това, собственикът е длъжен да уведоми държавното предприятие в 14-дневен срок от получаване на поканата.

Етапи на процедурата

Оценяването и класирането на предложените за закупуване поземлени имоти става на три етапа и се извършва от комисия, назначена от директора на съответното държавно предприятие.

Първи етап – разглеждане на постъпилите заявления, оценяване и класиране на имотите в зависимост от определените три критерия: да граничат с горска територия – държавна собственост, да имат защитни и специални функции и в зависимост от площта им. Списъците на допуснатите и класираните имоти и на недопуснатите имоти се обявяват на официалните интернет страници на държавните предприятия.

На **втория етап** класирането на поземлените имоти в горски територии се извършва по критерия за икономически най-изгоден ценово предложение, като се сравни цената за един декар, определена според оценката на правоспособен оценител, спрямо предложената от собственика цена. На първо място се класира предложението за продажба, при което разликата между цената на декар от оценката на независимия оценител и посочената от собственика е най-голямото положително число.

За имотите, които са получили най-голям брой точки след първия етап и сумата от предложените за тях цени е в рамките на предвидените от държавните предприятия средства за закупуване на горски територии, се възлага извършването на оценки по реда на На-

редбата за оценка на поземлени имоти в горски територии от правоспособни оценители, регистрирани по Закона за независимите оценители. Оценките се извършват след задължителен оглед на поземления имот.

Преди приемане на оценките представители на държавното предприятие или на съответното държавно горско или ловно стопанство извършват теренна проверка на имотите за установяване на лесовъдската характеристика на имотите.

Заявителите на поземлените имоти, класирани след втория етап на процедурата, се поканват писмено за сключване на сделки за покупко-продажба.

Към **третия етап** на процедурата се пристъпва, когато сумарната стойност на имотите, за които са изпратени покани за сключване на сделки, е под определените средства във финансовия план на държавното предприятие за съответната година за закупуване на горски територии, или когато в отговор на изпратените покани на втория етап са получени откази за сключване на сделки.

Данни от предходните кампании през 2016, 2020 и 2021 г.

По време на трите кампании са подадени общо 4020 заявления от собственици на имоти, желаещи да ги предложат за изкупуване от държавните горски предприятия, а общият брой на заявените имоти е 7229.

И през трите години най-много заявления за продажба на частни гори са подадени в Северозападното държавно предприятие – Враца, общо 1167, от които 289 (26 % спрямо общия брой на подадените за страната заявления) за 2016 г., 536 (31 % от общия брой) за 2020 г. и 342 (29 % от общия брой) за 2021 година. Съответно най-голям брой горски имоти са предложени за продажба на същото предприятие – общо 2436, което до известна степен се обяснява със сравнително високия дял на частните гори в териториалния обхват на Предприятието.

В същото време най-малко заявления – общо 224 за трите години (7 % спрямо общия брой на заявленията за 2016 г., 4.7 % – за 2020 г., и 5.5 % – за 2021 г.) са подадени от собственици на горски територии, попадащи в района на дейност на Североизточното държавно предприятие – Шумен, съответно и общият брой на заявените за продажба имоти е най-малък (267).

За разглеждания период се наблюдава намаляване на броя на недопуснатите имоти на първия етап от работата на комисията спрямо общия брой заяве-

ни имоти. През 2016 г. делът на недопуснатите имоти е 31 % от общия брой на заявените за продажба имоти, през 2020 г. – 21 %, и 14 % през 2021 година. Това се дължи, от една страна, на усъвършенстването на правилата във времето, с което се цели облекчаване на процедурата и допускане на повече собственици на гори, а от друга страна, на по-доброто познаване на правилата от заявителите, както и на факта, че собственици, чиито имоти са били отстранени поради някакъв несъществен пропуск или нередност на предходна процедура, подават редовни документи на следващата.

Сред основните причини за отстраняването на имотите са: липсата на някой от изискуемите документи, съгласно правилата; предложеният имот е земеделска територия; заявлението не е подписано от всички съсобственици, които фигурират в удостоверението за наследници, и няма упълномощено друго лице да ги представлява; площта на имотите не кореспондира с изискванията, установени с правилата по отношение на размера на отделен имот или на общата площ на имотите, които могат да бъдат предложени от един заявител; не е посочена конкретна продажна цена за имота в ценовото предложение; липсват подписи на ценовото предложение или изобщо липсва ценово предложение към заявлението; неактуалност на представените документи – най-вече изтекли срокове на скици; предложени за изкупуване са идеални части от имота.

По време на предходните три кампании са финализирани сделки за закупуване на общо 832 имота в горски територии, собственост на физически лица, с обща площ 4253 декара. Общата стойност на закупените имоти възлиза на близо 3.2 млн. лева. По години тези данни се разпределят така:

- 2016 г. са закупени 126 имота, с обща площ 1029 дка, на обща стойност – 600 хил. лв.;

- 2020 г. са закупени 333 имота, с обща площ 1790 дка, на обща стойност – 1.2 млн. лв.;

- 2021 г. са закупени 373 имота, с обща площ 1434 дка, на обща стойност – 1.4 млн. лв.

Броят на закупените имоти и тяхната площ зависи в голяма степен освен от предложените от собствениците цени на имотите, и от размера на планирания от съответното държавно предприятие финансов ресурс за тази цел.

Най-голям брой горски имоти са придобити: през 2016 г. от СЗДП – Враца, 31 имота, и от ЮЗДП – Благоевград, 31

физически лица, от държавата

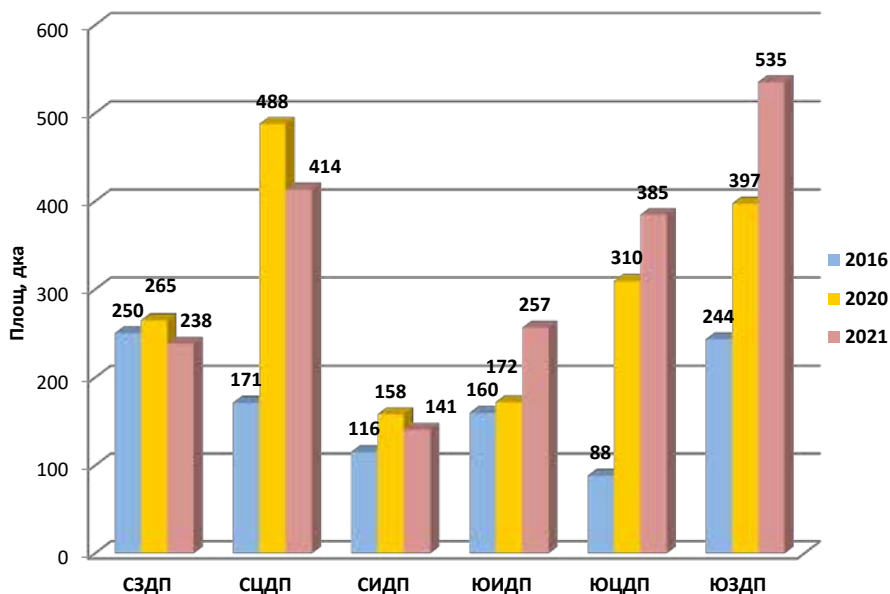
имота; през 2020 г. от ЮЗДП – Благоевград, 94 имота; през 2021 г. от СИДП – Габрово, 107 имота.

Общата площ е най-голяма на закупените горски имоти: през 2016 г. от СЗДП – Враца, 250 дка; през 2020 г. от СИДП – Габрово, 488 дка; през 2021 г. от ЮЗДП – Благоевград, 535 декара. Размерът на закупените горски имоти по държавни предприятия и години е показан на *фиг. 1*.

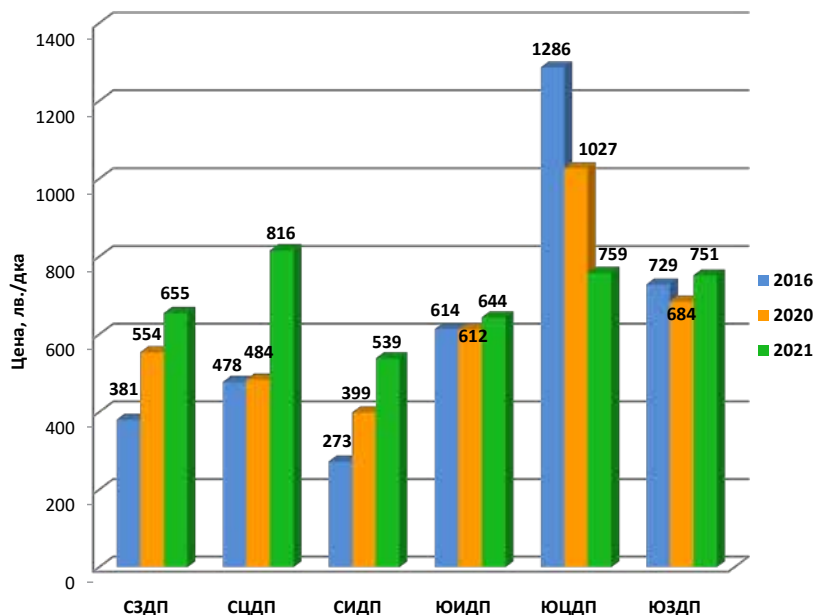
Средната цена на закупените горски имоти за трите кампании е 738 лв./дка, при цена 581 лв./дка за 2016 г., 638 лв./дка за 2020 г. и 996 лв./дка за 2021 г. Динамиката на средните цени на декара, на които са закупени имотите по държавни горски предприятия и години, е представена на *фиг. 2*.

Изменението на броя предложени, недопуснати и закупени имоти, собственост на физически лица, по време на трите кампании през 2016, 2020 и 2021 г. е показано на *фиг. 3*. Данните за подадените заявления и заявените имоти сочат лек спад на интереса на собствениците на имоти, желаещи да ги предложат за изкупуване от държавните предприятия. Една от възможните за това причини може да е настъпилото раздвижване на пазара на горски имоти през последните години в резултат на кампаниите за закупуване на горски територии и желанието на собствениците на такива имоти да ги предложат за продажба на свободния пазар на изгодна за тях цена, без да участват в конкурсни процедури.

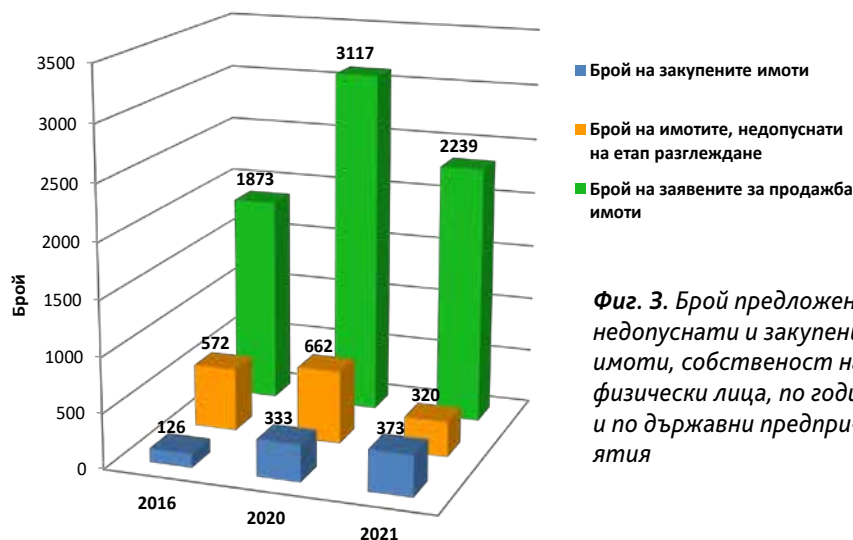
Процедурата за закупуване на маломерни горски имоти се популяризира и утвърди за времето, през което се прилага. Следвайки заявления интерес, размерът на планираните финансови средства за настоящата кампания е същият като предходната през 2021 г. – близо 2 млн. лв., но е различен за отделните държавни предприятия, като най-голям е при Южноцентралното държавно предприятие – Смолян. Очакванията са оползотворяването на планираните средства да бъде все по-оптимално, което е в интерес както на собствениците, така и на предприятията. Макар прилагането на мярката за изкупуване на горски имоти, като част от усилията за подобряване на състоянието на частните гори, първоначално да е съпроводено с традиционен скептицизъм, дори най-резервираните коментатори понастоящем признават положителния ѝ ефект. Поради пълната прозрачност и обективност на процедурата правилата привличат интереса и на други администрации като Министерството на околната среда и водите, при които също се налага преминаване на имоти, собственост на физически лица, в собственост на държавата. Постоянното усъвършенстване на правилата ги поддържа в съвременен стил и дух, което се отчита еднозначно от заинтересованите собственици на имоти в горски територии.

Фиг. 1. Площ на закупените имоти (дка) по години и по държавни предприятия

Фиг. 2. Средни цени на закупените имоти по години и по държавни предприятия

Фиг. 3. Брой предложени, недопуснати и закупени имоти, собственост на физически лица, по години и по държавни предприятия

Красотата и устремът на Витоша – във фотоси

На 28 юни в Галерията на открито в парка пред Националния дворец на културата бе представена фотографската изложба „Витоша – планината, която дава живот“.

Присъстваха представители на институциите, които стоят зад реализацията ѝ – д-р инж. Анна Петракиева – директор на ДПП „Витоша“, Симеон Колев – общински съветник от Столична община, Анатолий Илиев – зам.-председател на Фондация „София – европейска столица на спорта“, автори и гости.

Изложбата се организира за втора година и акцентира върху възможностите за спорт и туризъм на Витоша. Голяма част от фотографиите са от спортни събития, проведени на територията на парка, както и пейзажни снимки. Авторите им са Юлия Михайлова и Никола Дойкин – служители на ДПП „Витоша“, Йордан Дамянов – фоторепортер на сп. „Гора“, Тодор Шабански – от Фондация „София – европейска столица на спорта“, Ема Паунова – от Concept Creative – организатор на част от събитията, запечатани на снимките, спортният журналист и фотограф Николай Кръстев, София Георгиева, Добрин Керестелиев и Иван Зарков.

Симеон Колев представи идейния проект на Столична община „От Витошка до Витоша“, който е в етап на разработка. Той предвижда изграждането на пешеходна и велосипедна алея от центъра на столицата до началото на ПП „Витоша“ – над Боянската църква. Тя допълнително ще улесни достъпа на столичани до любимата им планина.

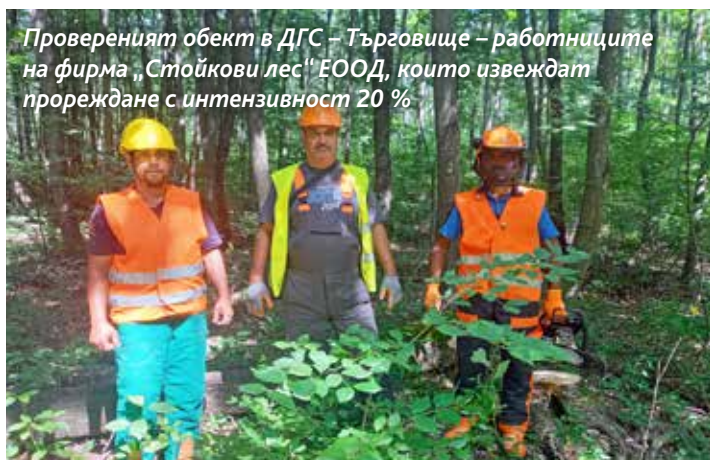

Организаторите на изложбата и част от авторите на фотографиите

Витоша е най-голямата, най-красивата магия на София и много ми се иска никой фотограф да не пропусне да се докосне до нея – обърна се към присъстващите фоторепортерът на сп. „Гора“ Йордан Дамянов.

Доайенът на природната фотография у нас, посветил на Витоша голяма част от своето творчество, призова повече млади фотографи да „открият“ своята Витоша и да участват в изложбите, организирани от Дирекцията на Природния парк.

Провереният обект в ДГС – Търговище – работниците на фирма „Стойкови лес“ ЕООД, които извеждат прореждане с интензивност 20 %

През юни на територията на Североизточното държавно предприятие бяха проверени пет стопанства по Националния стандарт за устойчиво управление на горите в България, а ДЛС „Черни Лом“ работи и по Стандарта за контролирана дървесина за горскостопански организации.

Предприятието е сертифицирано през 2016 г. и е първото в системата на горите, покрило всички изисквания. Горската сертификация за Североизточното държавно предприятие е гарант за екологично, общественоразположително и икономическо изгодно ползване на горите, осигуряващо на крайния потре-

Горска сертификация СИДП – Шумен, премина успешно огюта на NEPCon

бител продукти от дървесина, добита според изискванията и законите във всяка една страна.

Инж. Христина Манолова от СИДП сподели, че някои стопанства са били по-добре подготвени документално, а други – изправни на терен. Като добър пример бяха посочени Държавните горски стопанства в Смядово и Върбица, лесовъдите от които са показали отлични познания по Националния стандарт. Малки несъответствия са установени в документацията на ДГС – гр. Омуртаг, а на терена – в ДГС – Търговище.

Отбелязана бе добрата работа на лесовъдите от Държавните горски стопанства в Смядово и Върбица – инж. Димитър Касабданчев и Мустафа Мустафов, които работят по сертификацията от няколко месеца, но са успели да се справят с изискванията на Националния стандарт.

Татяна ДИМИТРОВА

Обзор на състоянието на дивечовите запаси в България

Таксацията на дивеча през пролетта на 2022 г. е проведена съгласно указанията на Изпълнителната агенция по горите (писмо № ИАГ – 1879/27.01.2022 г.). Тя се осъществи по изискванията на чл. 61 от Правилника за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча.

Ръководството на всяка регионална дирекция по горите извърши подготовка за правилното провеждане на таксацията на дивечовите запаси във всички ловностопански райони.

Бяха реализирани инструктивни съвещания в държавните горски и ловни стопанства по места, ръководителите на сдруженията изготвиха графици за провеждане на таксацията в ловностопанските райони на ловните дружини и определиха съответните отговорници.

Таксацията в горските територии бе извършена в едни и същи дни за недопускане на преброяване на един и същ дивеч два или повече пъти.

В държавните ловностопански райони, за които няма сключени договори за предоставяне на стопанисването и ползването на дивеча, таксирането на дивеча се осъществи от служители на съответните държавни горски и ловни стопанства.

Таксирането на дивеча в държавните дивечовъдни участъци се извърши от юридическите лица, сключили договори за стопанисване и ползване на дивеча.

Установяването на запасите на едрия дивеч се реализира съгласно заложените принципи в Наредба №18 от 07.10.2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии, както и според Методиката за мониторинг на запаса на дивата свиня и едрия дивеч в Република България. При оформяне на таксационните данни са взети предвид целогодишните наблюдения върху дивеча, резултатите от ловните излети, а при дивата свиня – и отпадът от АЧС.

Държавните горски и ловни стопанства представиха за обобщаване резултатите от таксацията по ловностопански райони в регионалните дирекции по горите, като използват образци в електронен вид за държавните ловностопански райони и за районите на ловните дружини в информационната система на ИАГ (<https://www.system.iag.bg>).

Регионалните дирекции по горите представиха в информационната

система на ИАГ обобщени таксации по ловностопански райони, придружени с писмен обзор за състоянието на дивеча и причините за настъпили изменения в количествено и качествено отношение. Едновременно с таксацията на дивеча за ловностопанските райони регионалните дирекции по горите представиха в ИАГ и проектоплановите за ползването на дивеча през ловния сезон 2022/2023 г. по ДГС и ДЛС.

От представените обзори за състоянието на дивечовите запаси по регионални дирекции е видно, че таксацията на дивеча е изготвена съгласно дадените указания. Резултатите бяха представени в срок, като данните са отразени в информационната система на ИАГ. Данни от проведените таксации в трите национални парка не бяха представени.

Анализът на резултатите налага извода, че при едрия дивеч във всички ловностопански райони като цяло се формират дивечови популации, които постепенно нарастват, като изключение прави муфлонът.

Получените резултати от таксацията при отделните видове дивеч се характеризират със следното:

БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН

Общата численост на благородния елен е 35 121 бр., от които 20 420 в държавните ловностопански райони и 14 701 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година е налице увеличаване с 2302 бр., или 6.6 %, като то е основно в предоставените ловностопански райони – 13.7 %. В държавните ловни стопанства и дивечовъдните участъци, отдадени за стопанисване на дивеча от юридически лица по реда на чл. 36, ал. 1 от ЗЛОД, се отчита увеличаване на запаса на ловния вид с 1.4 %, което е в резултат на доброто изпълнение на инвестиционните програми към договорите за стопанисване на дивеча, в т.ч. регулирането на хищниците и по-ефективната охрана.

По-голям ръст на запасите от благороден елен има в ловностопанските райони от териториалния обхват на Регионалните дирекции по горите в Пловдив, Шумен, Русе и Ловеч. Нарастването на запаса се дължи основно на редовното подхранване, ограничаване в голяма степен на браконьерството и отстрела на хищници.

Половото съотношение на този

вид дивеч в държавните ловностопански райони е 1:1.7 в полза на женските екземпляри.

ЕЛЕН ЛОПАТАР

Запасът от елен лопатар е 11 586 бр., от които 7735 в държавните ловностопански райони и 3854 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година има увеличаване на запаса общо с 1066 бр. (9.2 %).

Този вид дивеч се стопанисва в оградени площи, което прави управлението на запаса чувствително по-лесно и предвидимо, насочено към извеждане на необходимата селекция за регулиране на възрастовата и половата структура за повишаване на качеството на трофеите. През последните години видът се разселва и в ловностопански райони на ловните дружини.

Половото съотношение на вида в държавните ловностопански райони е 1:1.6 в полза на женските екземпляри. Запасът като цяло е над допустимия за страната.

СЪРНА

Запасът от сърна е 130 750 бр., от които 29 324 в държавните ловностопански райони и 101 426 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година увеличаването е с 5111 бр. (3.9 %).

При анализ на данните се констатира, че видът поддържа бавен, но постоянен темп на завишаване на запаса. Една от причините за това е загубата на голяма част от естествения прираст. Вече може да се говори за едно общо стабилизиране на запасите на сърната. Намаляването им в някои от предоставените ловностопански райони, където няма предвидено ползване, се дължи на браконьерство, включително и от ловци по време на провеждащите се излети за лов на дива свиня, както и на болестта син език.

Половото съотношение на вида във всички ловностопански райони е около 1:1.1. Като цяло запасът от сърна е значително под допустимия.

ДИВА СВИНЯ

Дивата свиня наброява 43 654 екземпляра. Мерките, които бяха извършени от стопанисващите дивеча през 2020 и 2021 г. с цел намаляване на запаса на дивата свиня и по този начин намаляване на разпространение-

ПРОЛЕТНО ТАКСИРАНЕ НА ДИВЕЧА В БЪЛГАРИЯ – 2022 година

РДГ	ВИД ДИВЕЧ											
	ЕДЪР ДИВЕЧ										ДРЕБЕН	
	Бл. елен	Елен лопатар	Сърна	Дива свиня	Дива коза	Глухар	Муфлон	Алп. козиорог	Тиб. як	Зубър	Заек	Фазан
	ДЪРЖАВНИ ЛОВНОСТОПАНСКИ РАЙОНИ											
Берковица	286	6	1886	293			23				498	133
Благоевград	192	296	3127	1274		413	196				1986	6
Бургас	1855	763	2808	804			363				1435	46
Варна	1504	654	1206	496			297				1199	1861
Велико Търново	1678	427	1907	443	21		140				527	817
Кърджали	393	201	1551	982	7	4	343				1052	209
Кюстендил	202	158	826	194	77	12	229				246	
Ловеч	1002	149	1176	332							119	60
Пазарджик	492	199	1867	768	254	756	275				685	
Пловдив	1833	1455	2784	1732	1013	215	731				1288	1408
Русе	4322	495	2648	561			48			55	2027	1033
Сливен	640	84	1335	455			89				754	459
Смолян	465	129	1278	862	518	641	244				1032	
София	1688	2351	1619	690	256	177	530		16		239	19
Стара Загора	741	2	1448	353	45		46				821	322
Шумен	3077	258	1483	872			242				1009	375
ДЛСР по РДГ:	20 370	7627	28 949	11 111	2191	2218	3796	0	16	55	14 917	6748
УОГС - Петрохан	40	55	300	20								
УОГС - Юндола		53	66	23		4	58				40	
ДЛСР Военно ЛС	10		9	5								
Предост. на др. ведомства:	50	108	375	48	0	4	58	0	0	0	40	0
	ПРЕДОСТАВЕНИ ЛОВНОСТОПАНСКИ РАЙОНИ											
Берковица	375		8266	2139							29 831	33 630
Благоевград	6	4	3876	2441							18 374	393
Бургас	935	113	4591	1443							20 706	3534
Варна	534	174	3507	1336			151				24 153	18 710
Велико Търново	2191		7551	2963			100				14 398	22 003
Кърджали	852	1854	13 861	4333							26 761	13 682
Кюстендил	16		4654	2432							8152	10
Ловеч	1099		9613	1790							33 222	36 655
Пазарджик	55	12	3461	1562		65					15 193	2814
Пловдив	312		5557	1848	41	56					38 363	25 353
Русе	1808		3766	456							37 783	17 278
Сливен	982	28	5315	1339			8				30 760	10 107
Смолян	859	74	7567	2305	1035	1351	48				12 311	
София	325	71	11 274	3808	19	15					16620	3698
Стара Загора	496	14	4051	1173	33		71				16251	15 291
Шумен	3769		4271	1040							16139	5723
Еледжик	24	280	183	46			24				25	
Студен кладенец	63	1230	62	41						12	120	
ПЛСР по РДГ:	14 701	3854	101 426	32 495	1128	1487	402	0	0	12	359 162	208 881
ОБЩО ДЛСР 2022	20 420	7735	29 324	11 159	2191	2222	3854	0	16	55	14 957	6748
ДЛСР 2021	20 139	7223	29 202	10 405	2000	2152	4208	0	16	54	14 535	6929
% спрямо 2021 г.	1.4	6.6	0.4	6.8	8.7	3.2	-9.2		0.0	1.8	2.8	-2.7
ОБЩО ПЛСР 2022	14 701	3854	101 426	32 495	1128	1487	402	0	0	12	359 162	208 881
ПЛСР 2021 г.	12 680	3300	96 321	29 729	949	1358	444	0	0	11	347 920	197 008
% спрямо 2021 г.	13.7	14.4	5.0	8.5	15.9	8.7	-10.4				3.1	5.7
ВСИЧКО 2022 г.	35 121	11 589	130 750	43 654	3319	3709	4256	0	16	67	374 119	215 629
ВСИЧКО 2021 г.	32 819	10 523	125 523	40 134	2949	3510	4652	0	16	65	362 455	203 937
% спрямо 2021 г.	6.6	9.2	4.0	8.1	11.1	5.4	-9.3		0.0	3.0	3.1	5.4

ДИВЕЧ		ХИЩНИЦИ				
Яребица	Кеклик	Вълк	Чакал	Лисица	Ск. кучета	
348	80	95	181	302	44	
271	663	206	4	550	76	
46		179	998	486	38	
325			732	350	75	
		40	197	234	37	
70	89	70	174	275	95	
445	65	38	22	128	19	
		32	114	118	15	
		69	15	332	48	
1352	70	67	72	367	12	
218		3	705	342	113	
195	30	49	479	273	26	
58	58	73		351	66	
505		46	154	212	46	
295	50	45	288	203	49	
113		28	613	325	171	
4241	1105	1040	4748	4848	930	
		6				
		2		14	20	
0	0	8	0	14	20	
36 479	378	191	4420	3676	2063	
11 918	6510	308	387	1903	797	
15 290	700	236	5885	2607	834	
21 226		3	4485	2313	1879	
4711		127	4659	2895	2309	
19 401	3133	312	5546	4160	1786	
12 587	928	93	953	1390	865	
14 341	216	30	5374	2786	2197	
23 583	54	21	1247	1438	640	
70 897	612	81	2650	2307	1108	
10 229		7	2983	2311	1725	
32 939	558	156	4852	2885	878	
1474	944	181	9	2572	890	
22 168	833	217	3745	3324	1903	
26 859	144	52	5368	2392	890	
9581		8	4434	2608	1564	
			12	25	5	
	50	11	45	20	6	
333 683	15 060	2034	57 054	41 612	22 339	
4241	1105	1048	4748	4862	950	
4130	1305	999	4152	4561	900	
2.6	-18.1	4.7	12.6	6.2	5.3	
333 683	15 060	2034	57 054	41 612	22 339	
333 069	14 601	1713	52 284	39 674	22 293	
0.2	3.0	15.8	8.4	4.7	0.2	
337 924	16 165	3082	61 802	46 474	23 289	
337 199	15 906	2712	56 436	44 235	23 193	
0.2	1.6	12.0	8.7	4.8	0.4	

нието на болестта АЧС, доведоха до положителни резултати. Запасът на дивата свиня като цяло бе сведен под допустимия. Темпът на разпространение на заболяването африканска чума по свинете се забави и в ловностопански райони, където дивата свиня бе изчезнала като ловен вид, се наблюдава завръщането ѝ.

Увеличаването на запаса спрямо миналата година е с 3520 бр. (8.1 %). Притеснителна е появата на вторични огнища на АЧС, още повече, че запасите от дива свиня в страната бележат увеличаване. Необходимо е да продължи стриктното спазване на мерките за биосигурност за ограничаване на разпространението на АЧС, дадени в заповеди № РД 48-61/01.10.2019 г., изменена със Заповед № РД 48-3/06.01.2020 г., и Заповед № РД 48-23/18.02.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

ДИВА КОЗА

Запасът от дива коза е 3319 броя. Увеличаването спрямо миналата година е с 370 бр. (11.1 %). Общо за страната числеността на дивата коза не е реална поради липсата на таксационни данни от трите национални парка за 2022 година. Популацията на дива коза на територията на РДГ – Смолян, е стабилна, като наличният запас е над допустимия и е налице естествено разселване на вида в ловностопанските райони, стопанисвани от ловните дружини.

МУФЛОН

Броят на муфлоните в страната е 4256, с 396 бр. (9.3 %) по-малко в сравнение с 2021 година. Запасите в държавните ловностопански райони са намалели общо с 9.2 %, а в тези на ловните дружини – с 10.4 %.

Муфлонът се стопанисва основно в оградени площи, което прави управлението на запаса значително по-лесно, в т.ч. извеждането на неопходимата селекция за регулиране на възрастовата и половата структура за повишаване на качеството на трофеите.

През последните години видът страда от заболяването син език, което в комбинация с недостатъчните грижи за вида в някои ловностопански райони води до намаляване на запасите му.

ГЛУХАР

Общият брой на глухарите е 3709. В сравнение с миналата година се наблюдава увеличаване на запаса с 199 бр. (5.4 %). Въпреки загубата на местообитания и намаляването на основната хранителна база на вида, браконьерството и други неблагоприятни фактори, запасите на глухара се стабилизират и увеличават, макар и с малък ръст.

ДРЕБЕН ДИВЕЧ

Заек – 374 119 бр., увеличаване с 11 664 бр. (3.1 %) спрямо 2021 г.; Фазан – 215 629 бр., увеличаване с 11 692 бр. (5.4 %); Яребица – 337 924 бр., увеличаване с 725 бр. (0.2 %); Кеклик – 16 165 бр., увеличаване с 259 бр. (1.6 %).

Слабият ръст на запасите от дребен дивеч се дължи на постепенното изчезване на естествените му местообитания най-вече в Северна България, браконьерството и разпространението на хищници. Застрашен от изчезване е кекликът, защото ежегодно се разселва в много малки количества, а естествените местообитания на вида намаляват. Реалната численост на дребния дивеч във всички ловностопански райони ще бъде установена след провеждане на контролните есенни таксации.

ХИЩНИЦИ

Към настоящия момент в страната обитават 3082 вълка, с 370 (12.0 %) повече от миналата година. В сравнение с миналата година чакалът се е увеличил с 5366 бр., или 8.7 %, и наброява 61 802.

Запасът от лисица е 46 474 бр. Увеличаването спрямо 2021 г. е с 2239 бр. (4.8 %).

По данни от таксацията във всички ловностопански райони обитават 23 2893 скитащи кучета.

При тази висока численост на хищниците се налага изводът, че без целенасочено регулиране на популациите им възпроизводството на останалия дивеч ще бъде компрометирано.

През изминалата година като цяло здравословният статус на дивеча беше добър, с изключение на появата на вторични огнища на африканската чума по дивата свиня, отделни огнища от болестта син език по преживните животни и на птичи грип.

И през 2022 г. работата по достигане на допустимите запаси и селекция в популациите при едрия дивеч трябва да продължи като основна предпоставка за добиване на качествени трофеи.

Необходимо е упражняване на адекватен и ефективен контрол от страна на стопанисващите дивеча (ДГС, ДЛС и юридически лица) със съдействие на МВР по места срещу браконьерството, извършване на проверки по време на ловните излети за стриктно спазване на ЗЛОД и действащата нормативна база, както и ефективна борба за намаляване на числеността на хищниците.

Инж. Петър ПЕТРОВ
главен експерт в отдел
„Ловно стопанство“ в ИАГ

„JAGD & HUND“ отбелязва 40-годишен юбилей

ИЗЖИВЯВАНЕ ЗА ЦЕНИТЕЛИ

Най-голямото ловно изложение в Европа „JAGD & HUND“ („Лов и куче“), което обикновено се организира през зимните месеци в Дортмунд, Германия, тази година посрещна гостите си през лятото – от 7 до 12 юни. Международният форум, който бе отлаган два пъти заради пандемията от COVID-19, остана с непомрачена слава и бляскаво отбелязва своята юбилейна 40-годишнина.

Той посрещна любителите на лова и природата с широка гама от продукти и им предложи вселена от възможности, свързани с лова, на изложбените площи на закрито и открито.

Събитието е известно и със своята разнообразна и богата поддържаща програма, която превръща вълнуващото пазаруване в уникално изживяване за хора от всички възрасти. Кулинарният „Wild Food Festival“ даде възможност на посетителите да се срещнат с известни професионални готвачи, които показаха на място модерни и разнообразни начини за приготвяне на ястия от дивеч. За пръв път бяха организирани демонстрации с дронове за възможното им приложение по време на лов и при разходки сред природата.

По инициатива на организаторите се проведеха срещи на разнообразни теми, свързани с природата, гората, дивеча, лова, хората и връзката между тях. Интересът към дискусиите беше голям и присъстващите изразяваха надеждата си те да се превърнат в традиционни.

Програмата включваше разнообразни забавления – демонстрации в зоната за кучета, курс за офроуд превозни средства, музикални интерпретации от духов оркестър, модни ревюта, демонстрации с хищни птици, оптическа поляна, „захранвана“ от ZEISS стрелбища, кино, зона за социални медии, а за най-младите изследователи беше организирана зона за изучаване на природата.

Министърът на земеделието д-р Иван Иванов разглежда българския щанд

Щандът на България

Официалните гости и част от екипа, представящ България на изложението (от дясно наляво): министърът на земеделието д-р Иван Иванов, зам.-министърът инж. Валентин Чамбов, репортерът на БНТ Зоя Велинова, гл. експерт в отдел „Ловно стопанство“ в ИАГ Екатерина Божинова и директорът на ЮЦДП – Смолян, инж. Асен Иванов

Президентът на СИС Филип Хамър с д-р инж. Чавдар Желев – началник на отдел „Ловно стопанство“ в ЮЗДП – Благоевград

Акцентът, който привлече най-много медийно внимание, беше Европейският шампионат по имитиране на рев на благороден елен. В началото се проведе републиканското първенство на Германия, което излъчи тримата най-добри. Наравно със състезателите от други европейски страни, те взеха участие в напрегната надпревара, равностойна до самия финал. След балотаж чехът Ян Бртник спечели титлата на първенството, изпреварвайки Томаш Гуржински от Полша само с една точка преднина.

За пръв път бяха представени колекции от интересни ловни трофеи и поредици от паднали дивечови рога от основните европейски видове едър дивеч – обект на ловен туризъм.

Статистиката отбелязва, че изложителите, представляващи 31 държави, са били повече от 400. След анализ на попълнените анкети организаторите обявиха, че всички програмни елементи на „JAGD & HUND 2022“ са оценени от посетителите от „добри“ до „отлични“. Резултатите от проведените допитвания сред посетителите на изложението общиха, че 91 % от всички гости ще посетят форума и през зимата на 2023 г. – от 24 до 29 януари.

БЪЛГАРИЯ НА ИЗЛОЖЕНИЕТО

Нашата страна традиционно участва с щанд в изложбената палата, в която своите услуги представят

Поредица на паднали рога с трофея от благороден елен

Очакван интерес на посетители към фирмата за ловно оръжие и оптика „Blaser“

Щандът на световноизвестна туроператорска фирма „Kahle“, предлагаща ловен туризъм в целия свят

най-известните туроператорски и оръжейни фирми. Интересът към лова на дивеч у нас не бележи положителен ръст през последните години, но основната причина за това е пандемията, предизвикана от COVID-19.

Официални гости на българския щанд бяха министърът д-р Иван Иванов и заместник-министърът на земеделието инж. Валентин Чамбов. С визитата на президента на СИС Филип Хамър бяха уточнени подробностите за участието на наши експерти по ловно стопанство в курсовете за оценка на ловни трофеи за придобиване на сертификат от Международния съвет за опазване на дивеча – СИС.

Щандът на България бе посетен и от директори на държавни горски предприятия, ловни и горски стопанства, ловни дейатели, ловци и любители на природата, туризма и дивеча. На гостите, проявили интерес към неповторимата българска природа и дивеч, бяха раздавани рекламни материали – каталози, брошури, листовки,

Участници в надпреварата по имитиране на рев на благородния елен

сувенири, както и усмивки и пожелания за незабравими преживявания в нашата страна. Всички служители в системата на горите, които бяха ангажирани с организацията по провеждането на изложението, заслужават благодарност за свършената работа и проявения професионализъм.

Изложението „JAGD & HUND“ е за всеки, който иска да се докосне до очарованието на съвременния ловен свят, обогатен от вековни културни традиции, плод на уважението към природата и дивеча.

Инж. Росен АНДРЕЕВ
експерт „Ловно стопанство“
в ЮЗДП – Благоевград

„ДЪРВАЛ“: Работим за продуктивно, проспериращо и устойчиво бъдеще в горския сектор

Те са млади, ентузиазирани и отгадени на лесовъдската професия хора. Работата за гората винаги присъства не само в действията, но и в мислите им. Но и нещо друго не им дава покой – тази работа да има смисъл и полза. Мотивираният екип на млада фирма с новаторско мислене си поставя за цел да пречупи консерватизма в горския сектор, да осигури прозрачност на търсенето и предлагането, да подобри свързаността между регионите и да отвори вратите за предприемачите с широки идеи. И ето, след усилената работа по създаването му, резултатът е налице – ражда се „ДЪРВАЛ“ <https://durval.eu>. Представяме ви екипа му и техните идеи.

Както знаем, изключвайки извънредната ситуация в момента, пазарът на дървесина е твърде зависим от сезоните и метеорологичните условия и изключително динамичен. Всяка фирма, било то малка или по-голяма, би могла да попадне в ситуация с недостиг на суровина или затруднена реализация на продукцията. Всяка фирма се стреми към по-добра цена, по-изгодни условия и по-добро качество. След ежедневно сблъскване с редица от проблемите, характерни за индустрията, постепенно се заражда идеята за портал, който да ги решава. Част от практически идентифицираните от нас проблеми са:

Проблем 1. Липсата на прозрачност и/или достъпна статистика. Или казано с други думи няма добра видимост на търсенето и предлагането на пазара по цени и количества, по които дърводобивните и дървопреработвателните предприятия да планират ефективно разходите си и да определят посоката си на развитие.

Проблем 2. Локализирано търсене и предлагане, т.е. липсва свързаност между отделните региони, а контрагентите са ограничени до региона на дейност на предприятието.

Проблем 3. Не на последно място трябва да се посочи и консерватизмът в отношенията между дърводобивници, дървопреработватели и търговци (складове за дървен материал). Често разчитането на едни и същи контрагенти води до липса на суровина за преработвателите и търговците през пасивния зимно – пролетен или излишък през активния лятно – есенен дърводобивен сезон.

„ДЪРВАЛ“ е специализирана платформа за търсене и предлагане на дървен материал, разработена конкретно за нуждите на участниците в дърводобивната и дървопреработвателната индустрия от перспективата на екип, включващ лесовъди с дългогодишен опит в горския сектор. Платформата полага основите за нов вид бизнес общуване и съответно осигуряване и поддържане на здрава връзка между различните звена на горския отрасъл, включително и с крайния потребител. Основната целева група за услугите на платформата са малките и средните дърводобивни и дървопреработвателни предприятия, които до голяма степен са най-засегнати от динамиката в търсенето и предлагането както на суровина, така и на крайна продукция. Платформата е разработена около стандартната номенклатура, използвана в горския сектор. Обявите са разделени по категории продукти (например необработен, фасониран материал и т.н.),

Екипът – Елена Кайкова, Деница Александрова, Атанас Кайков, Стефан Чипилов

които обхващат определен сегмент от веригата/потока на суровини и продукция в горския сектор.

За всяка категория може да има обяви за предлагане (някой иска да продаде) и търсене (някой иска да купи) на конкретния продукт.

Самите обяви са в структуриран формат, разработен около стандартните асортименти/видове продукти, характерни за съответната категория, като това предоставя много лесен и бърз начин за публикуване на обяви. Публикуването е през интуитивна форма/бланка. Описанието на продуктите (например растителен вид, асортимент, достъп и т.н.) става посредством падащи менюта, а количествена информация (например размери, цени или наличности) се задава с въвеждане на стойности.

Достъпът до публикувани обяви е пряк и ефективен. Обявите са видими по категория, като платформата позволява да се филтрира по основните характеристики на продуктите. Например, ако търсите необработена дървесина за бичене, достъпна „на асфалт“, можете да филтрирате по-точно тези атрибути. Структурираната форма на обяви прави сравнението на предлаганото от различни доставчици много лесно. Естествено, удобството да можем да търсим по всяко време на денонощието в днешно време е задължително. За комуникация платформата предлага достъп до информацията за контакт с лицето, публикувало обявата, както и система за съобщения през платформата. Последното е много удобно, защото съобщенията са обвързани с конкретни обяви и управлението на активна комуникация

с множество контрагенти се улеснява. Платформата работи на абонаментен модел, като към момента на писане има два платени и един безплатен абонаментен план. Платените абонаменти дават възможност на лицата, които искат да ползват платформата с комерсиална цел, да публикуват обяви в различните категории. Единият платен план дава пълен достъп до публикуване и търсене на всякакви обяви, докато другият е насочен към дърводобивниците и съответно е с ограничен обхват. Безплатният план дава достъп до съобщенията в системата. Създателите на платформата са помислили и за крайните потребители, като са осъзнали социалната значимост на дървесните продукти като енергоносител. Достъпът до обяви за предлагане на дърва за огрев и пелети е напълно безплатен (публикуване на обяви за предлагане все пак изисква платен абонамент). Интересно е, че в това число са включени и обяви за предлагане на обработена дървесина под формата на крайни продукти

(например ламперия, дюшеме, и т.н.). Така частните лица ще могат да се информират и да се снабдяват с дърва за огрев, пелети и крайни дървесни продукти от голям брой доставчици от цялата страна.

Платформата предоставя добри възможности за разширяване на пазара и за укрепване на конкурентоспособността чрез достигане до нови клиенти и доставчици и по-интелигентно и продуктивно (в дългосрочен план) планиране. Осигурява бърза и ефективна връзка между потребителите на платформата, за да работят в изгодно сътрудничество помежду си.

Нашето мото е „Работим за продуктивно, проспериращо и устойчиво бъдеще в горския сектор“. Имаме амбицията да разширим дейността си, като покажем/изведем българските фирми на международния пазар.

**Инж. Елена КАЙКОВА
Николай ПЕЙКОВ**

ДТТТ „Рилски манастир“ Природа и духовност – уникална притегателна сила

На 21 юни в Читалище „Христ Ботев 1898“ – гр. Рила, Дирекцията на Природен парк „Рилски манастир“ тържествено отбеляза своята 22-годишнина. Празникът беше уважен от представители на Националния парк „Рила“, ДГС „Рилски манастир“, деца от ОУ „Аверкий Попстоянов“ и ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, граждани. Директорът на ДПП „Рилски манастир“ инж. Димитър Григоров и на Националния парк „Рила“ Владимир Милушев поздравиха екипа на Дирекцията и присъстващите гости. Песните на Детската вокална група „Малките Рилски звънчета“, с ръководител Емилия Начева, се погрижиха за доброто настроение на всички в залата.

Дирекцията на ПП „Рилски манастир“ направи презентация с постиженията на служителите в екипа и бъдещите предизвикателства, които ги очакват. Гостите на тържеството се включиха в забавна викторина, от която научиха интересни факти за Природния парк и получиха много награди. Празникът беше съпътстван от пътуващата фотоизложба „Природните паркове на територията на Югозападно държавно предприятие“.

Природният парк „Рилски ма-

Колективът на Парка с гостите на тържеството

настир“ е втората по посещаемост защитена територия в България след ПП „Витоша“. Намира се в централната част на Югозападна България, като обхваща средно- и високопланинските части на западния дял на най-високата на Балканите планина – Рила, горното течение на р. Рилска и цялата река Илийна. Българската православна църква е собственик на по-голяма част от територията му. Обектите със защитен статут в него са резерват „Риломанастирска гора“ (3676.5 ха), както и най-големият паметник на българското Възраждане – Рилският манастир, включен в списъка на ЮНЕСКО за световно културно наследство.

Паркът е обособен като защитена територия на 21 юни 2000 г. върху площ 25 253.5 ха с цел опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и видовете от флората и фауната, създаване на условия за развитието на туризъм и екологосъобразен поминък на местното население, както и за осъществяване на научни, образователни и рекреационни дейности. Той съхранява изключително биологично разнообразие, гори, високопланински ливади, алпийски местности, разнообразни релефни форми, както и 28 високопланински езера и високи върхове.

Райна ПАШОВА

България представи обучителната програма „В кухнята на климата“

Участниците
в конгреса
по горска
педагогика

На 10 – 13 май в Цюрих, Швейцария, се проведе 16-то годишно издание на Европейския конгрес по горска педагогика. Участваха повече от 140 експерти по горска педагогика от Европа, обединени от темата „Как да учим сред и с природата по време на климатичните промени – европейски перспективи и решения“. Участниците споделиха информация за съществуващи концепции и разработиха нови, иновативни образователни програми в подкрепа на ефективното справяне с климатичните промени.

Швейцарските домакини, както и представителите на различни европейски страни и организации, работещи в областта на горската педагогика организираха и проведоха 18 кратки работни семинара. В рамките на всеки от тях бяха представени различните подходи и методи за интерпретиране пред широката общественост на темата за климатичните промени и влиянието на горите за тяхното смекчаване. По интересен и забавен начини бе представен един от основните процеси, протичащи в природата – фотосинтезата. Демонстриран беше и нов подход при работата сред природата с подрастващи.

По покана на организаторите и подгрупата по гор-

ска педагогика към Европейската комуникационна мрежа представителите от България имахме възможност за пръв път да организираме и проведем работно ателие, с което да представим обучителната програма „В кухнята на климата – или как човекът от наблюдател става режисьор на климатичните промени“. В него се включиха 21 експерти от Европа, които наблюдаваха образователни методи и игри, прилагани в природните паркове в България. Посредством кухненски принадлежности българската група представи причините за изменението в климата, ролята на човека в този процес и възможностите за превенция. През втората част на работното ателие беше реализирана динамична игра, която онагледява човешкото влияние върху количеството на парниковите газове в атмосферата и стимулира участниците да намерят подход за тяхното намаляване. В края всеки присъстващ трябваше да изработи свой „климатичен сандвич“ с най-важните според него действия за справянето с климатичната криза.

Организаторите на конгреса – SILVIVA, бяха планирали инициативата като климатично неутрална. Всички участници бяха стимулирани да пътуват с екологичен транспорт, да консумират вегетарианска

храна, да не бъдат принтирани излишни материали, като по-този начин цялото събитие да остави възможно най-нисък въглероден отпечатък на планетата.

Участието в конгреса за пореден път изигра своята положителна роля за представителите от България – д-р инж. Анна Петракиева от ДПП „Витоша“, Оля Генова от ДПП „Врачански Балкан“ и инж. Калина Гълъбова от ДЛС „Воден – Ири Хисар“.

От една страна, успяхме да споделим информация и опит за представяне на актуалната тема, а от друга – да съберем много нови идеи, които да приложим в работа си. Конгресът беше изключително интересно и ползотворно преживяване. Едно такова събитие ни ориентира на какво ниво сме ние в България и какво още можем да направим за дейностите по горска педагогика. Обмяната на идеи и опит с колеги от цяла Европа действа много вдъхновяващо и създава творческа настройка към нови инициативи и развитие.

Оля ГЕНОВА –
ДПП „Врачански Балкан“
Инж. Калина ГЪЛЪБОВА –
ДЛС „Воден – Ири Хисар“
Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА –
ДПП „Витоша“

Нагледно представяне на влиянието на парниковите емисии

Участниците в българското ателие имаха възможност да приготвят свой „климатичен сандвич“

Обща снимка на Академичното ръководство на ЛТУ с преподаватели в катедра „Ландшафтна архитектура“, студенти и гости на тържеството ознаменува почетния юбилей

Празнува професията, съчетала в себе си наука, изкуство и практика

На 31 май в Аулата на Лесотехническия университет се проведе тържественото честване на 70-годишнината от създаването на специалността „Ландшафтна архитектура“ (не състояло се през есента на 2021 г. заради пандемията от COVID-19).

Официални гости на събитието бяха инж. Валентин Чамбов – зам.-министър на земеделието, Борислав Сандов – министър на околната среда и водите, инж. Димитър Баталов – главен секретар на ИАГ, доц. д-р ланд. арх. Веляна Найденова – председател УС на Съюза на ландшафтните архитекти в България, ланд. арх. Димитър Данчев – директор на дирекция „Зелена система“ към Община София, Негово Високопреосвещение Неврокопският митрополит Серафим, д-р Красимир Косев – директор на Университетските ботанически градини на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Тържеството бе открито от чл.-кор. проф. д.н. арх. Атанас Ковачев – доайенът на градоустройственото развитие и „Зелената система“

в градска среда, заемал поста на ръководител на катедра „Ландшафтна архитектура“ и декан на факултет „Екология и ландшафтна архитектура“ в Лесотехническия университет.

В словото си проф. д-р Емил Галев – ръководител на катедра „Ландшафтна архитектура“ в ЛТУ, проследи развитието на специалността от създаването ѝ до днес.

С поздравителни слова към присъстващите се обърна ректорът на ЛТУ чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев, инж. Валентин Чамбов, инж. Димитър Баталов и други официални лица.

Министър Сандов акцентира на съвременните предизвикателствата, които стоят пред специалистите в областта, и подчерта, че проектите в сферата на биоразнообразието, които МОСВ ще започне, ще бъдат управлявани от утвърдени експерти и практикуващи специалисти по ландшафтна архитектура, възпитаници на Университета.

С Почетния знак на Лесотехническия университет бе удостоена проф. д-р Елена Щилиянова

– възпитаник на първия випуск на специалността „Ландшафтна архитектура“ и дългогодишен преподавател, за забележителния ѝ принос в развитието на специалността и по случай нейния 90-годишен юбилей. Отличието бе получено от дъщеря ѝ – ланд. арх. Росица Щилиянова.

Предстои издаването на юбилеен алманах „70 години специалност „Ландшафтна архитектура“ (1951 – 2021 г.)“.

По случай годишнината бяха получени поздравителни адреси, а краят на церемонията беше увенчан със залесяване на гълъбово дърво (*Davidia involucrata* Baill.) в двора на Университета и поставяне на паметна табела.

ГОДИНИ НА СЪЗИДАНИЕ

„Ландшафтна архитектура“ е приемник на специалност, която е преименувана няколко пъти от средата на XX век.

С Указ № 511 от 08.10.1951 г. на Президиума на Народното събрание към тогавашния Лесотехнически факултет на Селскостопанската академия „Георги Димитров“

70 години специалност „Ландшафтна архитектура“ в Лесотехническия университет

Участници в тържественото честване

(ССА) е създаден отдел „Зелено градско строителство“, който започва да подготвя кадри за благоустройството на градовете и тяхното озеленяване.

Заслуга за откриването на специалността имат редица ръководни органи и институции у нас – тогавашните Министерство на комуналното стопанство и благоустройство, Държавен комитет по строителство и архитектура и Комитет за наука, изкуство и култура, в чието ведомство е висшето образование в България. От работещите в системата на комуналното стопанство референтите по озеленяване инженер-лесовъди Йордан Трифонов и Емил Прокопиев с ръководител Петър Банков е обоснована необходимостта от подготовка на кадри с висше образование по градинско и парково строителство. Принос за откриване на специалността има и самият министър на комуналното стопанство и благоустройство Петър Каменов. Значимо е съдействието и на тогавашния началник-отдел „Зелени площи“ към Столичния народен съвет – инж. лесовъд Георги Василев, който по-късно е ръководител на отдел „Озеленяване“ в Министерството на архитектурата и благоустройството.

Заслуга има и началникът на Управлението за висше образование проф. Иван Ненов и проф. Атанас Ганчев от Лесотехническия факултет, който по това време е съветник в Управлението.

На заседание на Съвета на

Лесотехническия факултет на ССА, състояло се на 17.04.1952 г., е взето решение наименованието „Зелено градско строителство“ да се промени на „Градско зелено строителство“. По онова време решенията на Факултетния съвет (ФС) е трябвало да бъдат одобрени от Комитета за наука, изкуство и култура, за да влязат в сила. Това преименуване най-вероятно не се е осъществило, защото в по-късни протоколи от заседания на ФС отново фигурира текстът „Зелено градско строителство“.

От 12 януари 1953 г. специалността се премества в новосъздадения Висш лесотехнически институт, където приема името „Озеленяване на населените места“, а образователната квалификация вече е „инженер по озеленяване на населените места“.

През 1954 г. името ѝ се променя на „Градинско и парково строителство“, а дипломираните студенти от първия випуск през юли 1956 г. и тези до осми придобиват образователната квалификация „инженер по градинско и парково строителство“. През първите две години след основаването на катедра „Градинско и парково строителство“ за ръководител е избран член от ръководството на ВЛТИ или някой от ръководителите на другите катедри – преподавали на студентите в специалност „Горско стопанство“. През 1956 г. за ръководител на катедрата за пръв път е избран архитект – доц. Любен Стойчев.

През 1962 г. специалността приема името „Озеленяване“, а образователната квалификация става „инженер по озеленяване“.

С решение на Академичния съвет на ЛТУ от 14.09.1994 г. заедно с основаването на Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“ специалността приема международно утвърденото наименование „Ландшафтна архитектура“ (Landscape architecture), а учебният ѝ план съответства на изискванията на Международната федерация на ландшафтните архитекти (IFLA Europe) за обучение.

През 2001 г. по случай 50-годишния юбилей на специалността катедрата е награден с Почетния знак на Лесотехническия университет. През 2005 г. тя се разделя на две отделни катедри – „Парково и ландшафтно проектиране“ и „Парково и ландшафтно строителство“.

През 2019 г. двете катедри отново са обединени под името „Ландшафтна архитектура“ и за ръководител е избран доц. д-р Пламен Александров.

В катедрата са преподавали проф. Живко Чолаков, проф. Васил Стоилов, проф. д-р Щерю Щерев, проф. д-р Любен Стойчев, проф. д-р Иван Иванчев, проф. Делчо Сугарев, ст. н.с. I ст. Иван Глухаров, проф. д-р Елена Щилиянова, проф. д-р Йордан Кулелиев, проф. Йордан Марков, проф. д.н. Илия Вакарелов, чл.-кор. проф. д.н. арх. Атанас Ковачев, доц. д-р Рашко Робев, доц. Първолета Колева, доц. д-р Христо Димов, доц. д-р Лидия Фомина, ст. н.с. д-р Анастасия Шевкенова, доц. д-р Геноева Цолова, гл. ас. д-р Теодор Карамочев, доц. д-р ланд. арх. Владимир Щилиянов, доц. д-р ланд. арх. Пламен Александров.

Всички специалисти, придобили висше образование в изброените по-горе специалности до 1997 г., са със степени, еквивалентни на ОКС „магистър – ландшафтен архитект“.

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

От Лом до гр. Сандански – срещи с природата на България през погледа на студента

Едни от най-вълнуващите моменти за студентите в Лесотехническият университет са учебните практики. Те са повод за емоции и преживявания, които с нищо не могат да се сравнят. Аз съм студентка във втори курс от специалност „Горско стопанство“. Нашият випуск е доста ошетен откъм присъствие, поради епидемията от COVID-19. Първи курс и част от втори изкарахме в онлайн среда, затова с нетърпение очаквахме учебната практика по дендрология, почвознание и горски недървесни ресурси. За мен вълнението беше още по-голямо, защото щяхме да започнем от района, в който съм родена, и да прекараме там два дена. Освен това трябваше да представя Учебно-опитното горско стопанство „Петрохан“ – с. Бързия, както и информация за интензивните култури по течението на р. Дунав. Затова ще се опитам да разкажа за това, с което се обогатихме като бъдещи специалисти и българи по време на учебната ни практика.

Маршрутът, по-който щяхме на минем, беше: София – Беледие

УОГС „Петрохан“ – започваме практиката

хан – Петрохан – Монтана – Лом – София – Кресна – гр. Сандански – м. Юндол – Белмекен – Костенски водопад – София. Целта на учебната практика е запознаване с дендрофлората и растителността, с екологичните условия, за които са типични съответните дървесни видове в естествена среда, и с почвените типове, вземането на почвени проби, почвообразуващи скали и минерали, както и с недървесните ресурси и продукти от горите. На 16 май тръгнахме от Лесотехническият университет и, повярвайте ми, бяхме жадни за нови знания и с желание да приложим наученото досега. Всичко вървеше отлично до момента, в който ав-

тобусът ни авариира и трябваше да изчакаме друг, но това не попречи на настроението ни. Маршрутът ни бе разделен на обекти, а когато спирахме до тях, коментирахме горскорастителното райониране, климатичните и почвените условия, описвахме дендрофлористичния състав. Задачата ни беше да направим връзка между екологичните условия и разпространението, растежа и възобновяването

на дървесните и храстови видове, които се наблюдават в съответния обект, да вземем почвени проби за анализ и последващи изследвания.

Настанихме се в УОГС „Петрохан“ – с. Бързия, а след вечеря се събрахме на голямата тераса в базата, където с колегите обсъдихме посетените обекти. Разказах им за красотата на Берковския балкан, за легендите, свързани с тези места. Както си говорехме, около нас се понесе вълшебният звук на гайдата на нашия колега Антони Гълъбов. Мелодията пренесе всички ни в един друг свят.

На другата сутрин всички бяхме готови за работа. След спирка в по-

УОГС „Петрохан“ – Анализ на климатични фактори при образуването на различните растителни съобщества в Стара планина

Доц. Симеон Богданов обяснява на студентите разликата в богатството на почвите при различни фактори на почвообразуването

лите на Предбалкана и запознаване с типичната дървесна и храстова растителност и почвеното разнообразие стигнахме до Лом и р. Дунав, където разгледахме крайречната растителност и „евкалиптите на Европа“, както описа тополите преподавателят ни доц. Евгени Цавков, ръководител на практиката. Много обичаме да слушаме доц. Цавков, защото той умее да представи материала интересно, и макар да е строг, ни учи, че на първо място трябва да са знанията. Лесовъдството е знанието, добито в университета, приложено после в местата, на които ще работим, и то с много отговорност към горите на България. И с много, много любов.

По време на практиката преминахме и през Врачанския балкан, където се запознахме с дендрофлората на района. Хубавото на тези практики е, че освен научни знания, получаваме и географски и исторически сведения за всяко място, през което минаваме. Спир-

ка в нашия маршрут беше и Черепишкият манастир – място, което трябва да бъде посетено от всеки българин, който тачи историята ни, а оттам се отправихме към София, където приключи северният маршрут на практиката ни.

Южният маршрут ни отправи към Кресненското дефиле и гр. Сандански. Спряхме на няколко места – резерват „Тисата“ и парка „Свети Врач“ в гр. Сандански. На всяко от тях обогатихме знанията си за факторите на средата, почвите, растителността, споделяни от нашите преподаватели. Голяма е радостта ни да се „срещнем“ с един от редките видове в нашата дендрофлора – дървовидната хвойна, която местното население нарича „тис“, и оттам идва наименованието на резервата – „Тисата“. От гр. Сандански маршрутът ни продължи през м. Предела до УОГС „Георги Ст. Аврамов“ – с. Юндола. Любимо място за мен си остава Белмекен, където много пъти съм

Ваня Николова

била на лагер и ски състезания, там се проведе и ски-практиката ни. Справихме се успешно с поставените задачи и от горната граница на гората постепенно слязохме до базата на Университета, където дочакахме вечерта до огъня.

Практиката ни приключи, но останаха хубавите спомени и впечатления от изминатите почти 1000 км от Лом до гр. Сандански, през трите горскорастителни области – Мизийска, Тракийска, Южна крайгранична и от долния лесорастителен пояс до горната граница на гората. За нас предстоеше да осмислим и анализираме 21 обекта – богати с информация, дървесни видове, горски съобщества и многостранни недървесни ползи от тях.

Днес ние, младите хора на България, бъдещи лесовъди, осъзнаваме пред какво е изправена природата, планетата и защо действията ни срещу изменението на климата ще бъдат основен фактор в най-голямото предизвикателство на нашето време.

Ваня НИКОЛОВА
студентка II курс, ФГС
Снимки:

гл. ас. д-р Николай ЦВЕТАНОВ

Белмекен, горната граница на гората – удовлетворени от изминалите дни с ръководителя на учебната практика доц. Евгени Цавков

Фестивал на кърголовия пеликан – второ издание

С много усмивки и положителни емоции на брега на река Дунав премина второто издание на „Фестивала на кърголовия пеликан“, организиран от Дирекцията на Природен парк „Персина“ – Белене, с подкрепата на Фондация „Америка за България“. Фестивалът се състоя на 3 и 4 юни като част от дейностите по международния проект „Животът на пеликана“, финансиран по програма LIFE на ЕС и с помощта на Whitley Fund for Nature. В дейностите по него Дирекцията си партнира с БДЗП и с още шест чуждестранни партньори.

Фестивалът се провежда като информационно-образователно събитие с природозащитна насоченост с основна тема опазването на кърголавите пеликани и възстановяването на местата им за почивка и гнездене. Идеята е да се насочи вниманието на широката аудитория към заплахите за застрашения от изчезване вид – браконьерството и загубата на местообитания.

Мероприятието се превърна в място за срещи и диалог на обществеността с представители на организации и сдружения, занимаващи се с опазването и възстановяването на биоразнообразието. По време на фестивалните дни се споделят знания и опит за проблемите, свързани със загубата на биоразнообразие, значението на защитените територии и влажните зони, организират

се занимания с деца.

С информационен щанд в събитието се включиха Дирекциите на Природните паркове „Врачански Балкан“, „Сините камъни“ и „Русенски Лом“, и РДГ – Ловеч, представители на Българското дружество за защита на птиците проведоха презентация за живота на кърголавия пеликан, WWF – България, участваха с образователна беседа за мигриращите риби, а ученици от СУ „Димчо Дебелянов“ – Белене, от проекта „Еразъм+“, представиха създадените от тях филми на екологична тематика.

Пред Посетителския център на ПП „Персина“ бяха организирани работил-

ници за малки и големи, куклен театър, изложба на картини, пешеходен и велосипеден маршрут и други интересни активности, които запознаха гостите отблизо с живота на кърголавия пеликан.

Участие взеха и представители на социални, образователни и културни организации от Белене – Центърът за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи с увреждания „Свети Викентий“, Центърът за обществена подкрепа „Света Марта“, Центърът за подкрепа за личностно развитие – Общински детски комплекс, Народно читалище „Христо Ботев – 1892“, които представиха образователни ателиета за опазването на кърголавите пеликани.

Екипът на ДПП „Персина“ беше подкрепен от доброволческата дейност на ученици от СУ „Димитър

Благоев“ – Свищов, завършили златно ниво на Международната награда на херцога на Единбург в България.

На голям интерес се радваха фестивалните вечери, в които участваха таланти от Детския танцов състав „Димум“, Клуба по китара към НЧ „Христо Ботев – 1892, Клуба по модерни танци „Дивна“, рок група „Project five“, DJ Buckshot и legionerите от Римския легион „Legio I Italica“, които представиха класическа антична възстановка. Гост на фестивала бе и куклената акция за деца и възрастни „Моят съсед пеликанът“.

Даниела КАРАКАШЕВА

Устойчиво управление на публичните гори в Каталуния

Проектът ММВВ, към който се присъединиха няколко градски общности в Каталуния, успешно развива кръгова икономика за ефективно и безотпадно използване на дървесина от обществени гори.

ММВВ (Mancomunidad de Municipis Bergedans per le Biomassa) е проект на осем градски съвета и Министерството на земеделието на правителството на Каталуния. Проектът е ярък пример за сътрудничество между различни по големина градове (например Берг има 17 000 жители, докато Гискларени – само 30). „Целта на ММВВ е устойчиво управление на нашите обществени гори“, казва Мойзес Масанас Лопес – кмет на Салдес.

Устойчиво управление на горите в Каталуния

Проектът започва през 2012 г., когато седем градски съвета подписват първото споразумение, след което Министерството на земеделието се присъединява към него, а в края на 2019 г. още един градски съвет – в

Мойзес Масанас Лопес – кмет на Салдес

Солсонес, също влиза в ММВВ.

Мойзес Масанас разказва: „Имаме няколко проекта. Първо решихме да създадем пазар на дървесни стърготини за 14 котела, които захранват 32 обекта в нашия район. Този про-

ект ни позволява да използваме дървесни отпадъци, които иначе биха имали нулева стойност.“

Първата стъпка бе изграждането на котелни централи, включително котел за осигуряване на топлинна енергия за индустриалната зона в Берг.

По-късно стартира проект за увеличаване на добавената стойност на дървесината. „Ако имаме продукт – казва кметът на Салдес, който да управляваме, но той е с ниска пазарна стойност, това ни вреди. Затова трябва да се уверим, че стойността на продукта се увеличава. Имаме качествена дървесина, която не искаме да използваме за производство на евтини продукти. С банцига на Wood-Mizer решаваме този проблем и предлагаме на пазара нов продукт с по-висока стойност.“

Преработвателната линия се състои от банциг модел LT 40 с дистанционно управление и хидравлика и заръбващ циркуляр EG 300

ММВВ цех за преработка

Увеличаване на стойността на дървесината

Кметът на Госол Луис Каммаджо Пуиг споделя своя опит: „Инсталирахме банциг Wood-Mizer в Салдес. Режем трупи и имаме дървен материал и дъски за всичко – от масата до покрива, от греди до ремонт на цялата къща. Банцигът работи чудесно и трябва да използваме това, за да добавим стойност към нашия дървен материал. Затова смятам да направим дървени къщи – завършен продукт. Ще използваме дървесината от нашите гори – ще я добием, изсушим и ще построим къщи“.

Луис Каммаджо Пуиг – кмет на Госол

Операторът на банцига на Wood-Mizer в ММВВ Анна Хорда споделя за работата си: „Ние доставяме от гората трупи с най-високо качество

Анна Хорда – оператор на банциг Wood-Mizer

и произвеждаме дъски с различни размери за дърводелски или градски проекти. С помощта на Wood-Mizer LT 40 правим плоскости с необходимата дебелина. След това втората ни машина – заръбващият циркуляр Wood-Mizer EG 300, реже на ширина, а третата – на дължина. Така получаваме продукти с правилните размери. Моделът LT 40 е доста лесна за работа машина. Като направите няколко разреза, разбирате всичко. Не изисква много усилия, защото прави почти всичко сама. С нея вдигаш дървото от земята, натоварваш го на машината, бичиш, тя връща дъските и ги подреждаш. Безопасна е. Главата на банцига се движи, но операторът не върви до нея. Той я управлява с дистанционен панел. И смяната на лентата също е лесна.

Машината не изисква трудна поддръжка – трябва да почистите стърготините в зоната на рязане и можете да продължите да работите.“

Моделът Wood-Mizer LT 40 се управлява дистанционно от контролната станция, където операторът контролира всички параметри. Той задава необходимата дебелина на дъската и след това главата на банцига автоматично се позиционира на правилното място. ММВВ произвежда дъски в стандартни размери: 27 x 155 мм широчина, а дължината зависи от дължината на трупа. Понастоящем се разбичват

6 – 7 дървени трупа на ден.

Развитие на кръгова икономика

Проектът ММВВ има за цел да развие кръгова икономика и да създаде работни места в селата. Много хора от региона вече работят за него. Персоналът наброява 40 души.

Друга идея е да се подобри управлението на централата. Ако се произвежда електрическа енергия не само за селата, а и към общата мрежа, управлението на проекта ще е по-гъвкаво. Участниците в проекта разбират, че резултатите, които имат досега, не биха били постигнати, ако всеки градски съвет работи сам, пускайки само своя дървен материал на търг. Броят на работниците ще бъде по-малък, защото ще има сезонност. Сега по-голямата печалба се постига въз основа на икономия на мащаба, добавяне на стойност към продукта и по-голяма ефективност.

Хуан Мануел МИРАНДА

Екотехпродукт ООД
София 1186
ул. Стар Лозенски път 38
office@ecotechproduct.com
тел./факс: 02 / 979 17 10
тел: 089 913 31 17
www.woodmizer.bg

„Споделени игри“ на Витоша – планината е за всички

На 4 и 5 юни на Игликина поляна в Природния парк „Витоша“ се проведе четвъртият годишен спортен празник „Споделени игри“. Събитието беше организирано от Дирекцията на Природен парк „Витоша“, Фондация „София – европейска столица на спорта“, Националната спортна академия „Васил Левски“ и Сдружение „ParaKids“. Инициативата, в която се включиха повече от 150 деца, за пореден път показва, че планината е за всички и деца в неравностойно положение могат да спортуват и да се забавляват заедно със своите връстници. Събитието се провежда всяка година и има за цел да социализира и интегрира хората със специални нужди чрез споделени игри в природна среда, както и да покаже възможностите за активен начин на живот чрез спорт в планината.

Празникът бе открит от Андрей Ковачев – евродепутат и член на групата на Европейската народна партия. Приветствия към участниците и гостите на събитието отправиха представители на ДПП „Витоша“, на Сдружение „ParaKids“ и Спортен клуб „Вертикален свят“, както и европейският юношески шампион по таекуондо Калоян Бинев – едно от лицата на инициативата „София – европейска столица на спорта“ за 2022 година.

„Споделени игри“ включва надпревари в 13 вида спорт със споделеното участие на хора със специални нужди, организирани от Спортен клуб „Вертикален свят“ и Сдружение „ParaKids“. Децата бяха въввлечени в активни спортни дейности и се запознаха със спецификите на заниманията с хора,

които се нуждаят от помощ и съдействие. За поредна година се включиха млади спортисти от Сдружение „Централен полицейски таекуондо клуб“, за да приобщат към спорта хора в неравностойно положение, които получаваха от тях напътствия. Капитаните на отделните отбори, доброволци, преподаватели в НСА и членове на сдружения за хора в риск подготвиха отделните спортни сетове, в които хора със специфични потребности получиха възможност да спортуват тенис на маса, бадминтон, алпийски тролей, футбол, ориентира-не, бягане за незрящи с придружител, дискетчър, на гимнастически и фитнес уреди, както и да се забавляват във видетори и работни ателиета. Експертите от ДПП „Витоша“ увлякоха децата с интересни лесовъдски игри, с които обогатиха познанията им за природата. Участниците получиха информационни материали – плакати, стикери, брошури от богатата витошка библиотека.

Близко две десетилетия тече процесът по представяне и утвърждаване на намиращия се на територията на ПП „Витоша“ специализиран център „Игликина поляна“, който дава възможност на хората да спортуват в планината и да усетят благоприятното въздействие на околната среда върху здравето си. Изградената през 2004 г. от ДПП „Витоша“

спортно-информационна алея за хора с увреждания на опорно-двигателния апарат в м. Игликина поляна се превърна в посещавано и предпочитано място за отход. Организираната от ДПП „Витоша“ дарителската кампания „Витоша – достъпна за всички“ стартира през ноември 2017 г. с подкрепата на „Райфайзенбанк“ под мотото „Избери, за да помогнеш!“. Сред дарителите е Фондация „София – европейска столица на спорта“ – инициатор на „Споделени игри“, подпомогнала кампанията и реновираля пътя до Игликина поляна за по-лесен и безопасен достъп.

По време на тазгодишните „Споделени игри“ бе дадено и символичното начало на инициативата „24 часа Копитото – CHARITY за децата шампиони“ – кампанията на Сдружение „ParaKids“ за благотворително бягане на Витоша. Същинският старт на маратона бе в 14 ч. в Княжево, като той продължи до 14 ч. на следващия ден по маршрут до м. Копитото и обратно. Атлетите, решили да подкрепят инициативата и каузата на смелите бегачи, се включиха с обиколки на трасето с дължина 7 км и около 700 м денивелация. Набраните средства са за участието на състезателите в Европейските летни игри за деца и младежи с увреждания „Emil Open“ (22 – 25 юни в Бърно, Чехия).

Инж. Галя ХАДЖИЕВА

Елена Стоева –
ръководител на
проект „Натура
2000 в България –
нови хоризонти“, с
полученото отличие

Проект „Натура 2000 – нови хоризонти“ с награда за България

опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна) и програмата „LIFE“, с която ЕС подпомага природозащитни дейности във всяка страна членка. На ниво Европейски съюз всички защитени зони по Директивата за местообитанията и Директивата за птиците (приета на 30 ноември 2009 г., която заменя по-ранния вариант – от 2 април 1979 г.) образуват Европейската природозащитна мрежа „Натура 2000“.

България и „Натура 2000“

У нас има защитени зони по двете директиви, като някои от тях съвпадат отчасти по територия. Например Странджа обитават толкова много редки за Европа природни видове, че тя е защитена зона и за птици, и за местообитания. В България има 119 защитени зони по Директивата за птиците, които опазват над 200 вида редки пернати, като през страната минават важни за световните им популации прелетни пътища. Двойно повече – 223 на брой, са защитените зони по Директивата за хабитатите. Те опазват различни видове местообитания, които са редки за континента – степи, дюни, изчезващи видове гори, както и определени видове животни и растения, които са все по-рядко срещани. Част от редките европейски видове са приети като „флагови“ от проекта „Натура 2000 в България – нови хоризонти“, защото са символ на природата в страната ни. Сред емблематичните видове, които се пазят у нас, са лешоядите, прилепите, делфините и червоногушите гъски.

Днес „Натура 2000“ заема над 18 % от сушата и 10 % от морската акватория на Европейския съюз. Най-голямо присъствие на защитени зони от „Натура 2000“ има в Словения – 37.5 % от страната. На второ място е Хърватия с 36.6 %, а на трето – България, където мрежата заема малко под 35 % от държавната територия. Нашите български 340 защитени зони са част от общо 27 800 по двете директиви на Европейския съюз. Това е и 5 % от общата площ на „Натура 2000“ в цяла Европа, в която страната ни пази и изчезнали другаде видове и местообитания. България например е едно от последните убежища за местообитания, почти изгубени през индустриалната епоха, като понто-сарматските степи и първичните букови гори. Цялата сухопътна площ на европейската мрежа е почти една пета от сухоземната територия на Европа. Част от заобикалящите ни морета също е защитена от „Натура 2000“. Опазването на природата на Европа като мрежа от зони позволява видовете да мигрират и да оцеляват. Координацията между страните членки и общият европейски бюджет за малкото останала дива природа са още две от ползите за България като член на Европейския съюз.

Българската част от мрежата започва да се изгражда преди и през 2007 г. с оглед приемането на страната в Европейския съюз, като първите изследвания са на природозащитни организации през 2003 – 2004 година. В националното ни законодателство двете европейски директиви се въвеждат чрез Закона за биологичното разнообразие, приет през 2007 г., който включва списъци с видове и местообитания, специфични за България, и трябва да бъдат опазвани.

Българският информационен проект „Натура 2000 в България – нови хоризонти“ спечели тазгодишната награда „Натура 2000“ в категория „Комуникация за природата“. Той е осъществен от СНЦ „Зелени Балкани“ в партньорство с радио „Дарик“, вестниците „Дневник“ и „Капитал“ и телевизия „Хоби ТВ“ и представлява широкомащабна информационна кампания, финансирана по програма LIFE на ЕС, която се стреми да повиши осведомеността в страната за Европейската екологична мрежа и да информира за основните й аспекти.

Главната цел на проекта е създаване на ясна и достъпна информация за смисъла на природозащитата и разпространението ѝ сред повече хора. Чрез аудио, визуално и писмено съдържание с онлайн излъчвания, ежедневни и седмични бюлетени и канал в YouTube, както и организиране на национални събития и уебинари темите, свързани с природата, получиха по-голямо внимание в медиите и сред обществеността като цяло – очакваният обхват на проекта е 4.5 милиона души.

Победителите в шестте категории, определени след гласуване на гражданите на Европейския съюз, бяха обявени на церемония на 18 май в Брюксел. Другите държави, чиито проекти бяха отличени с награда „Натура 2000“, са: Гърция – в категория „Опазване на земята“, Испания – „Социално-икономически ползи“, Германия, Австрия, Люксембург и Швейцария – „Трансгранично сътрудничество и работа в мрежа“, Австрия – „Европейска награда на гражданите“. От тази година е добавена допълнителна категория, в която се присъжда отличие – „Опазване на морската среда“, наградата получи Португалия.

Връчването на традиционните отличия се проведе в вечерието на 30-годишнината от създаването на „Натура 2000“ – 21 май. На същата дата през 1992 г. са одобрени Директивата за местообитанията (от 21 май 1992 г. за

За конкретни защитени зони, където опазването на биоразнообразието ограничава традиционен поминък, европейските програми и специално Програмата за развитие на селските райони предвиждат средства за субсидии, компенсиращи собствениците за пасивното ползване на земите за природозащита. В допълнение Оперативната програма за околна среда предвижда средства за изкупуване от правителството на България на частни земи, когато те са важни за съхраняването на природата.

За опазването на ценните видове и местообитания в България работи Изпълнителната агенция по горите и държавните институции, под ръководството на Министерството на околната среда и водите, както и множество неправителствени организации. Предстои чрез промени, предложени от МОСВ в Закона за биологичното разнообразие, да се определят конкретните държавни органи за управление на зоните от „Натура 2000“.

Преди година българският проект „Партньорство за опазване на българските стари гори в „Натура 2000“, ръководен от ИАГ, МЗХГ, WWF – България, Асоциацията на парковете в България и Сдружението за дива природа „Балкани“, спечели приз в категорията „Награда на публиката“. Тази година в категорията за преки природозащитни дейности на терен участваха още три български проекта – „Опазване на кърмоглавия пеликан по черноморско-средиземноморския прелетен път“, в който Българското дружество за защита на птиците и ДПП „Персина“ са партньорите за България, „Реинтродукция и завръщане на емблематичния за България вид – лешоядите в обекти от „Натура 2000“, изпълняван в Котленския Балкан от WWF – България, и „Да свържем отново морските защитени зони“, изпълнява от партньори от Албания, България, Гърция и Кипър, сред които е и Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН.

Снимка: СНЦ „Зелени Балкани“

ДТТТ „Шуменско плато“

С вдъхновение децата творица за природата

Близо 300 творби участваха в тазгодишното издание на Националния конкурс „Природата – моето вдъхновение“, организиран за 27-ми път от Дирекцията на Природния парк „Шуменско плато“. Учениците представиха 107 рисунки, 26 приложни творби, 57 презентации и 95 разказа и стихове по темата. Обхватът на участниците се увеличава и става все по-разнообразен, отчитат организаторите. Тази година успешно се включиха ученици от региони, доста отдалечени от Шуменския край – Вълчедръм, Кюстендил, Кърджали, значителен брой творби бяха изпратени от Бургаско.

Жури, съставено от преподавателя от Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ гл. ас. Мария Касчиева, преподавателя по фотография Валя Андонова, журналиста от Радио Шумен, Десислава Спиридонова, експерта от Североизточното държавно предприятие Татяна Димитрова и служители от ДПП „Шуменско плато“, класира творбите. Критериите за отлична оценка бяха творческият подход към темата и интерпретирането по оригинален начин, разнообразието на използваните мате-

риали и техники при рисунките и приложните творби, съчетаването на съвременните софтуерни възможности и личното отношение при презентациите.

За оригинално интерпретиране на темата „Природата – моето вдъхновение“ при рисунките първенци са второкласникът Виктор Христов от Дулово и седмокласникът Самуил Узунов от Арт Школа в Центъра за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс „Анастас Стоянов“ – Шумен (сн. 1 и сн. 2). Шуменската ученичка от 4 клас Деа Иванова взе приза при приложните творби. Колективните награди тази година са за 2 б клас от СУ „Хан Исперих“ – Нови пазар, и за 5 б клас от СУ „Панайот Волов“ – Шумен.

За литературните си творби са наградени Калоян и Николай Хаджистойчеви от Сливен и Мартин Спасов от Шумен.

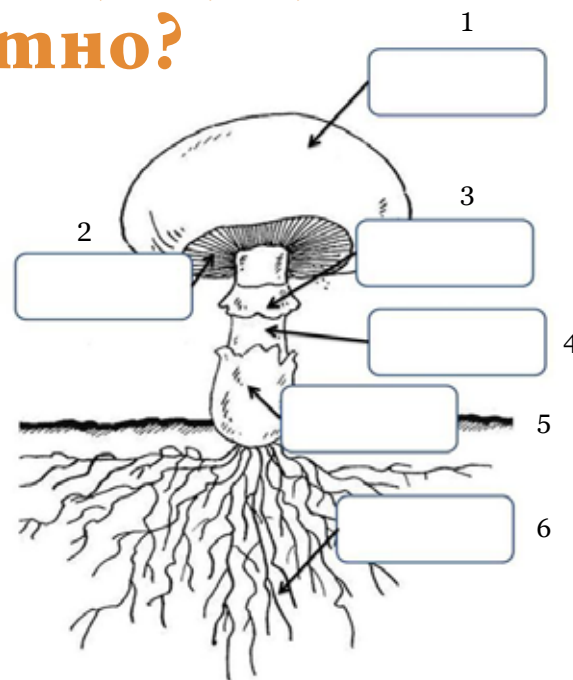
За изразеното лично отношение и творчески подход при презентациите първите места са за Вяра Пенчева от Габрово и Жанет Генова от гр. Добрич.

Ирина ПАВЛОВА

А гъбите какво са? Растение или животно?

Обозначете частите на гъбата

Гъбите не са нито растения, нито животни. Те се отнасят в отделно царство „Гъби“ (*Fungi*). Тези интересни творения на природата сякаш поникват като растения, често дори приличат на тях, но от гледна точка на еволюцията имат много повече общи черти с животните. Както хората и животните вдишват и издишат, те усвояват кислород и отделят въглероден диоксид. Няма в своите тъкани хлорофил, чрез който растенията фотосинтезират, затова не се нуждаят от слънчева светлина, за да растат и разчитат на други организми, за да си набавят храна.

Обикновено виждаме само надземната част от гъбите (шапка, пръстен, пънче и торбичка), а тя е всъщност една малка част от цялото ѝ устройство. Това е размножителният орган на гъбите, чрез който те отделят малки клетки, наречени спори, които, попадайки в подходящи условия, се делят и възпроизвеждат младата гъбка. „Коренът“ на гъбите се нарича мицел и ние не можем да го видим, защото се намира вътре в почвата или в повърхността, върху която гъбата е пораснала – например дървесина, слама, листна постеля и други. Мицелът всъщност е тялото на гъбата и е изграден от множество нишки, които се наричат хифи.

Гъбите са много полезни и важни за природата, защото разграждат органичните вещества и ги преработват до прости минерални соли, които са неорганични вещества. Така се затваря хранителната верига, защото неорганичните вещества могат да се усвоят от зелените растения за изграждането отново на органични съединения. Ето защо гъбите имат необходимостта да живеят в „сътрудничество“ с друг организъм. Това може да е вредно за другия (само гъбите извличат полза), но може да е полезно и за двата организма. Има гъби, които живеят по дърветата в гората и могат да се срещнат с всичките им части – корен, стъбло, корона. Те разлагат органичните вещества дори и от гниещата дървесина. По тази причина често може да видите гъби върху вече стари и сухи дървета.

Симпатичните шапковци могат да бъдат ядливи или отровни. Много често ядливите гъби имат свои отровни двойници. Именно заради това НЕ ТРЯБВА да берем гъби от гората без близък човек, който ги познава много добре.

При бране на гъби не трябва да ги дърпаме, за да не унищожим мицела им. Надземната част се отрязва внимателно до основата с ножче.

Ядливите гъби са полезни и влияят благоприятно върху имунната система на човека. Те са единственият източник на витамини от групата В, които не са от животински произход. Ние, хората, ядем гъби, без дори да го подозираме. Те се съдържат в маята, в някои лекарства, както и в много от ароматизаторите за храна.

Освен в кухнята и фармацията гъбите имат много други приложения. Например хитинът, който ги прави трудносмилаема храна за хората, може да се използва за направата на хартия и текстил. От някои гъби може да се произвеждат и бои.

В далечното минало хората са използвали прахановата гъба, за да получат по-лесно искра за палене на огън при удрянето на два кремъка (вид твърд камък) един в друг. Не бива обаче да забравяме, че всеки огън в гората крие риск от пожар.

Но има и друг начин, по който гъбите могат да осветят тъмнината и това не включва пламъци. Наричат се биолуминесцентни гъби. Те произвеждат зелено сияние, когато молекулите на специално вещество в тях реагират с кислорода – точно както при светулките, морските риби и други биолуминесцентни организми. Известно е, че над 30 вида гъби светят в тъмнината, привличайки насекоми през нощта, за да разпръснат спорите си.

А това би могло да е от голяма полза за човечеството. Например благодарение на съвместимостта на гъбите с биохимията на растенията учените смятат, че един ден биха могли да използват генното инженерство и да направят „светещи“ дървета. Те ще бъдат перфектната зелена алтернатива на уличните осветителни тела.

Инж. Борислава ЛИЧЕВА
РДГ – Русе

Ловният парк „Кричим“

Главният вход

Вековният дъб на входа, покрит след загиването му с бръшлян

пази уникалността си над един век

Девствена гора и парк с колекция от екзотична дървесна, храстова и цветна растителност от цял свят – зад идеята за това райско късче стои прозорливият ум на истински любител на природата. Определян като личност с много лица – изпреварила своето време, цар Фердинанд I е сред малкото монарси меценати на науката. Той подпомага развитието на природните науки у нас със създаването на няколко научни институции, обединени след абдикацията му под името Царски природонаучни институти. В създадените от Фердинанд I паркове при двореците „Евксиноград“, „Кричим“ и „Врана“ и алпинеумът в „Царска Бистрица“ са аклиматизирани десетки редки и чуждестранни видове растителност.

Историята разказва, че в началото на XX в. лесовъдът Костадин Байкушев привлякъл вниманието на княза към природните богатства на Кричимската кория, бивш султански имот и останка от „Великата българска гора“ (*Silva Magna Bulgarica*), намираща се западно от река Въча. Вековните дъбове и заливната гора с богата флора и фауна вдъхновяват Фердинанд да създаде ловен развъдник. Той е основан с предписание на Министерството на търговията и земеделието (30.11.1901 г.), с което държавната гора „Кричим“ е отстъпена на Интендантството на княз Фердинанд за развъждане на фазани и друг дивеч. Монархът изкупува попадащите в гората земеделски земи (370 дка) и през 1905 г. построява по проекти на арх. Георги Фингов ловния павилион „Австрийска къща“, кухнята и сградата на стария дворец.

Създаден е парк, който след 1953 г. е разширен на площ 20.6 ха, уникален с богатата си колекция от чуждоземна декоративна растителност – днес той е част от защитената местност „Кричим“. Дървесното разнообразие е представено от над 300 вида от цял свят.

Ландшафтният архитект Владимир Маринов, който работи в стопанството над 30 г., ни повежда по широките алеи и ни разказва историите на много от екзотичните дървета.

За пръв път тук (1937 г.) са внесени вечнозелената магнолия (*Magnolia grandiflora*) и (1954 г.) листопадната китайска метасеквоя (*Metasequoia glyptostroboides*). На височина 30 м се извисява малко познатата канадска магнолия (*Magnolia acuminata*), чийто съсед е почти толкова високият мъжки екземпляр на гинкото (*Ginkgo biloba*). До обвития с бръшлян ствол на загинал вековен дъб, даващ храна и закрила на пчели и птици, откриваме най-новия дървесен вид в парка (*Chitalpa tashkentensis*), роден в Узбекистан през 1964 година. Негови родители са каталпата (*Catalpa speciosa*) и пустинната върба (*Chilopsis linearis*). Тук може да видим може би единствените в страната китайски лиродендрон (*Liriodendron chinense*) и тайвански ликвидамбър (*Liquidambar formosana*). За да се осигури влагата, през цялата територия на гората са прокарани изкуствени канали, а на 260 дка в парка е изградена поливна система с потъващи хидранти. До 2013 г. е функционирал разсадник за производство на интродуцираните видове, чиито „деца“ можем да открием в цялата страна. Едно от най-атрактивните места в парка е езерото с лилиите.

От царско време насам в цветната оранжерия на ловния развъдник се поддържа колекция от стотици екзотични растения – над 350 вида. Орхидеи, кактуси, фикуси, папрати, сред които новозеландската папрат платицерум, австралийската казаурина – дърво, което расте по бреговете на океана, и мурая – японски мини портокал, от който се правят едни от най-красивите бонсай.

Първите животни, които са внесени в Стопанството през 1908 г., са фазаните. През годините в Ловния парк са аклиматизирани египетски кози, мексикански пуйки и южноамерикански щраус – нанду. Развъждани са кеклици, яребици, токачки. Заселен е елен лопатар.

След като абдикира през 1918 г. в полза на сина си Борис цар Фердинанд I заминава в изгнание в чужбина. През 1936 г. цар Борис III завършва преустройството на старата сграда на двореца „Кричим“ и го превръща в това, което

е той днес. Заедно с интериора му в него са съхранени ловни трофеи от времето преди 1948 г. и снимки на царското семейство.

Възпитан в любов към природата, Борис III често посещавал парка за лов и риболов и отсядал в двореца. Негови гости са високопоставени европейски личности и техните семейства, видни български граждани и творци, но най-често царят е забелязван в компанията на своите ловни другари – писателя Елин Пелин, проф. Александър Балабанов, Велизар Багаров и други.

С името на монарха се свързват редица дивечоохранителни мерки в нашата страна като забраната на лова на мечки и диви кози, създаването на ловния резерват „Паламара“, грижите за резерватите в „Царска Бистрица“ и „Врана“.

Дворецът е използван за провеждане на заседания на правителството, в него са взимани важни решения за съдбата на държавата. На втория етаж са разположени личните покои на царица Йоана и на двете ѝ деца – престолонаследника Симеон и Мария Луиза. Царската фамилия се радва на този уютен дом по-малко от десетилетие. След смъртта на Борис III и прогонването на семейството му извън България имотът е конфискуван, превърнат е в стопанство и е използван от лидерите на новия режим, като управлението му е поверявано на различни държавни институции. Десетилетия по-късно дворецът и уникалният парк са отворени за посетители, които могат да се докоснат до този очарователен спомен за царство България. Днес сградите представляват историческа ценност и са паметници на културата.

Общата площ на стопанството е 199.8 ха, в т.ч. обявената за защитена местност „Кричим“ (169.9 ха), която пази богатата колекция от декоративна растителност на уникалния парк и заливната гора. Останалите 30 ха са стопански двор.

Установено е, че вековните дъбови гори са със средна възраст 150 г., а отделни екземпляри прехвърлят 250. През годините по-старите дървета са били повалени от стихийни бедствия заради плитката си коренова система. Преобладаващата част от територията му е покрита с естествени насаждения от едрolistна липа, летен дъб, бяла и черна тополя, примесени с ясен, бряст и клен. Районът му е обитаван от лисица, чакал, дива котка, бялка, заек, полудива патица, гривяк, гургулица, гълъб хралупар и други.

От декември 2018 г. ДЛС „Кричим“ – с. Куртово Конаре, намиращо се в м. Ливадите, е териториално поделение на ЮЗДП – Благоевград, а от 2020 г. е достъпно за туристи (с предварителна заявка). Създадена е база за интензивно стопанисване на елен лопатар и муфлон с площ 150 ха, изградена е волиера за фазани и диви пуйки и водна площ от 0.6 ха с възможност за спортен риболов. Ловът обаче е забранен, защото мястото е защитена територия.

Само през миналата година стопанството е разглеждано от 4950 посетители. Разходите за издръжка на стопанството, направени от Югозападното държавно предприятие през 2019 – 2021 г., са 2.5 млн. лв., като в тази сума не влизат инвестициите за закупуване на техника, ремонт и поддръжка на сградния фонд и базата за интензивно стопанисване на дивеч.

Женя СТОИЛОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

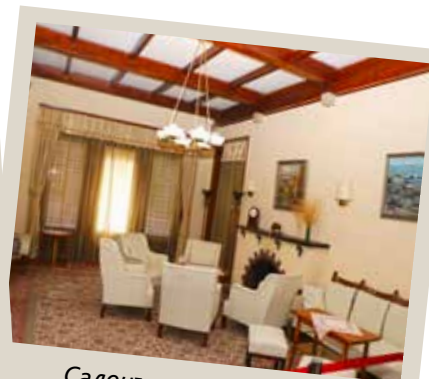
Австрийската къща
(арх. Г. Фингов, 1905, ДА „Архиви“)

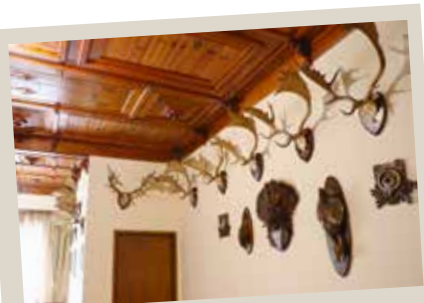
Старият дворец „Кричим“

Магнолия (*Magnolia cobus*),
лирово дърво (*Liriodendron tulipifera*),
сребрист бодлив смърч
(*Picea pungens* „Glauca“)

Салонът с камината
и новият главен вход
(1936 – 1937)

Възстановената зала с трофеи
(преустройвана за кинозалон
1960 – 2014)

Колекцията от цветя в новата
оранжерия, 600 м², с клима
контрол и мъглуваща система
(2020)

Живата украса на парка

Косачки Хускварна

АГРОЛАНД - БЪЛГАРИЯ АД

София 1700, ул. "Осми декември" №13, тел: 024 666 916

e-mail: info@agroland.eu

www.husqvarna.bg

Husqvarna®